

Schoon ende suerlijc boecxken inhoudende veel constige refereinen (Refereinen 1528)

Anna Bijns

editie Judith Keßler & J.B. Oosterman

bron

genomen naar Anna Bijns, *Dit is een schoon ende suerlijc boecxken inhoudende veel scoone constige refereinen, vol schrifturen ende doctrinen, van diueerscen materie, na wt wisen der regelen, als hier int register na volgen, seer wel gemaect vander eersame ende ingeniose maecht* (ed. Lode Roose). Uitgeverij Acco, Leuven / Amersfoort 1987

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/bijn003refe01_01/colofon.htm

© 2007 dbnl / Judith Keßler & J.B. Oosterman

Facsimile

[Dit is een schoon ende suverlijc boecxken]

¶ Dit is een schoon ende suverlijc boecxken / inhoudende veel scoone constige referainen / vol scrifturen ende doctrinen / van diversecen materien / na uutwisen der regelen / als hier int register na volgen / seer wel gemaect vander eersame ende ingeniose maecht / Anna Bijns subtilic en retorijckelic / refuterende inder warachticheit alledese dolingen ende grote abusyencomende uut de vermaledide Lutersce secte. De welcke niet alleene van allen doctoren ende universiteyten mer ooc vander keyserlijcke majesteyt rechtverdelijc gecondemneert is.

Register.

¶ Inden eersten een scoon lof tot *Christum Jesum / ende sijnder gebenedider moeder Mariam* Waer af den regel is.

i Lof altijd *Jhesu ende Marie.*

Noch een scoon lof van *Maria die moeder gods* Waer af den regel is

ii Die troost aen u soect die sal troost vinden

Hier na volgen de regelen vanden refereynen

iii Elc wye sijns selfs hof wildi doncruyt *verdriven*

iiii Elc sie voor *hem want sulc voor wijñ venijn scincken*

v Tprijst al den *rumen wech weert man of wijf is*

vi Wildi den boom kennen merct wel sijn vruchten.

vii Gehoorsaemheit is beter dan offerhande

viii De waerheyt sal onverwonnen bliven

ix	Moeyde <i>hem</i> elck int sine dat ware <i>hem</i> tbeste
x	Die bi <i>serpentes</i> gaet crijcht vanden venijne
xi	Die sonder sonde is werp den eersten steen
xii	Tsal noch eens <i>beteren</i> alst god sal gelieven
xiii	Priesters sijn ooc menscen als ander lien
xiiii	Balade op den A b c <i>etcetera</i>
xv	Dit <i>coemt</i> meest al <i>tsamen</i> uut Luthers doctrine
xvi	Hier om groeyt de <i>dwalinge</i> alle dage
xvii	Tsijn eertsce <i>duvels</i> die de menscen quellen
xviii	Wat geest eest die de <i>Lutherianen</i> regeert
xix	Noyt arger dan Luther en was gevonden
xx	So sijn dees woorden te <i>vergeefs</i> gesproken
xxi	Luthers liefde is van gods liefde verre
xxii	Dit sijn de <i>miraculen</i> die Luther doet
xxiii	Werden meest <i>prophetien</i> in <i>zijn</i> bruit volbracht

[Artificiael geesten die na conste haect]

Artificiael geesten die na conste haect
 Niet en ist gemaect / *dan* uut rechter *trouwen* sterck
 Neemt hier aen gemerc / op *dat* ghi die *jonste* / smaect
 Al esser yet misraect / peinst tis al *vrouwen* werc

Bequame sinnen onder correctie reene
 Ic mi stelle mach wijsheit in mi *vermeert* sijn
 In consten kenne ic mijn perfectie cleene
 Noch leerkint dus meesters moeten *geeert* sijn
 Seer gerne wil ic *van* constenaers geleert sijn.

Liefte totter waerheyt om sgeloofs *verstercken*
 Heeft mi sonder verdriet uut *jonsten* doen wercken

[Lof altijd Jhesu ende Marie]

O Sinnen / memorie / verstant <i>ende</i> cracht	
Wilt hier nu baren u uuterste macht ⁺	
Om loven den <i>genen</i> dye ons heeft gewracht ⁺	⁺ Psal cl
Met sijnder moedere ⁺	⁺ Psal cxx
Die ons heeft gebaert dalder salichste dracht ⁺	⁺ Gene i
Daer so menich <i>mensce</i> na hadde ghewacht	⁺ Luce ii
Geroepen / gecreten / beyde dach <i>ende</i> nacht	
Dits nu ons broedere ⁺	
Ons leydsman / ons verlosser / ons behouder ¹⁺	⁺ Psal xi
Ons voedere / een leeraer / bereet om leeren	⁺ Roma viii
Die sijn leeringe volcht wert <i>lan</i> cx so vroedere	
Noyt <i>geen</i> verwoedere dan die van hem keeren ⁺	
Dus laet ons <i>hem</i> loven als heere der heeren ⁺	⁺ Esaie xlviij
Sijn eere vermeerden met herten blijde	⁺ Prover viii
Al hebben wi misdaen laet ons niet verseeren ⁺	
Maer leggen hem teeren tis noch te tijde	⁺ Psal xxxiiij

1 Verbeterd uit *behondere*.

Lof altijd Jhesu ende Marie

Lof kint en moedere / als scriften orconden

Lof moeten u spreken / alle monden⁺

Tot uwen sone / is elckerlijc verbonden⁺

Groote ende cleene⁺

Lof moedere / u weerde / en is niet om gronden

Lof kint / die tverloren scaepken hebt vonden⁺

Dwelc ghi gewasscen hebt / van sinen sonden⁺

In u bloet reene.

Wi hadden misdaen / ghi paeydet alleene⁺

Voor ons gemeene / door u bitter doot

Lof kint en moedere / onsen troost in weene⁺

Ooc anders geene / inder meester noot

Lof spise der sielen / lof hemels broot

Lof mondeken root / lof ic u belije

⁺Psal lxx

⁺Roma xv

⁺Roma iii

⁺Luce xv

⁺Apoca i

⁺Collo i

⁺Psal xciii

Ghi sijt onsen hals / en Christus ons hoot ⁺	
Tserpent voor u vloot / de veninege prijje ⁺	⁺ Bernart
Lof altijt Jhesu ende Marie	⁺ Gene iii
Lof roose van Hierico / aent cruce bloeyende ⁺	
Lof Maria goutbloeme / in duechden groeyende	⁺ Eccle xxiii
Fonteyne dontfermherticheyt / vloeyende ⁺	
Elcken mensche bereet	⁺ Zacha iii
Lof kint en moedere / sijt tonswaert spoeyende	
De tacxkens van onduechden / sijt af snoeyende	
Ons sceepken ter rechter havenen roeyende	
Duer lief en duer leet	
O David victorieus / die Golias wreet ⁺	
Sijn hoofd af sneet / wilt ons beraden	⁺ i Regum xvii
Ghi hebt aen getogen / ons menscelijc cleet ⁺	
Door u liefde breet / en wilt ons nye / versmaden ⁺	⁺ Johan i ⁺ Ephe ii

Maria staet ooc u dienaers in staden
 Moeder der ghenaden / sisi ghije.
 Wi ballingen belast / helpt ons ontladen
 Van alle quaden / ons u kint bevrije
 Lof altijd Jhesu ende Marie

Lof licht der werelt / gesontmaker / vercoren⁺

Lof reyn vyolette / roose sonder doren

⁺Joan viii

U loven oock alle / devote doctoren⁺

Boven alle vrouwen

⁺Luce i

Voor u vreesen en beven / de helsche moren

Duer u vrucht / hebben si den roof verloren⁺

Dye si wel vijf duysent / jaren te voren

⁺Luce ii

Hadden ghehouwen

Lof kint lof moedere die in u betrouwen

Twert hem wel vergouwen / ghy vrijtse van trueren

Die u eere beletten / moetmen verspouwen
Hem mach wel grouwen / eer si sterven besueren
O Maria u prijsen alle scriftueren
Helpt ons gedueren / vroom inden strije
Die tuwer eeren dit lof sullen rueren
Ons woort wilt vueren / voor de personen drije
Lof altijt Jhesu ende Marie

Lof prince inder hoochster / jubilatien
Schoon suver prinsesse / crijcht ons veel gratien
Op dat u lof / alle christen natien
Neerstich betoghen
De weerelt is al omme vol turbatien
Vol erruers / vol tweedrachts / en arguatien
Die goede die lijden / so veel temptatien
Slaet op ons u oghen

Tes ons scult / heeft ons de viant bedrogen
 Waen heeft ons gelogen / en ons selfs behagen
 Reyn moeder wiens borstkens / Christus heeft gesogen
 Siet op ons doghen / aenhoort ons claghen
 Aen uwen lieven sone verbidt de plagen
 Nu in onsen dagen op dat duecht bedie
 Neemt de scapen waer / wilt wolven verjaghen
 Als si ons belagen met haerder fantasie
 Lof altijd Jhesu ende Marie

Refereyn.⁺

O Sterre der zee alder claerst van lichte
 Abigail die Davids gramscap swichte
 Minen simpelen lof die ic hier dichte
 Neemt doch in dancke⁺
 Schoon² Rachel edel reyn Davids nichte

⁺iii Reg xxv

⁺Gene xxix

2 Verbeterd uit *Schoon*.

Wilt op ons slaen u minlijc ghesichte ⁺	
Bescermt ons slichte van sviants schichte	⁺ Mat i
Wi arme crancke	
Even kinderen roepen met grooten gejancke	
Reyn lichaem bewaert van sondigen stancke	
Ghi hebt ghedraghen	
De druve wiens wijn alder soetste van drancke ⁺	
Pharao versoende / o vruchtbaer rancke	⁺ Gene xi
Aenhoort ons claghen	
Cedrus die de helsce slangen condt verjagen	
Ghi verbidt de plagen die in onsen dagen	
U kint soude opter werelt sinden	
Dus seggic stoutelic sonder versaghen	
Die troost aen u soect die sal troost vinden	
Lof coninghinne Hester ons advocate ⁺	⁺ Hester vii

Die anders seyt te rechte ic hate
 Ghi helpter vele uuten sondigen state
 Met uwen ghebeden
 Ghi toont u borsten inde hemelsce strate
 Uwen lieven kinde vroeck *ende* late
 O soete granate / boven honich rate
 Dorpen en steden
 Sijn door u verlost / in tiden voorleden
 Verwerft ooc nu / opten dach van heden
 Vrede den lande
 Cisterne / daer drie stercke om streden⁺
 Tserpents hoofd hebdi / met voeten getreden⁺
 Wijse van verstande
 Moyses doren / die sonder verbranden brande⁺
 Bemuerde warande / bewaert voor schande⁺
 Dwaes waren si die u niet waerdich kinden

⁺ii Reg xxiii

⁺Gene iii

⁺Exodi iii

⁺Canti iiii

Voor u eere sette ic³ mijn lijf te pande
Die troost aen u soect die sal troost vinden

Reyn balsem / gaerde / wellustich pryeeel⁺

Uwen roke / gaet boven balsem / en caneel⁺

Salomons paleys onwinnelijc casteel

Bloemken sonder bleyne

Eva bracht de doot / dat bitter morceel⁺

Maria bracht dleven / het beste deel⁺

Dat costelijc juweel / gods sone geheel

Voor ons alle ghemeyne⁺

Dwoort / wert vleesch in u / goods deerne cleyne⁺

Ezechiels poorte / gesegelde fonteyne⁺

Spieghel onbesmet⁺

Velt vol bloemen / heel effen en pleyne⁺

Cedar / palme cypresse magelyne

⁺Eccle xxiii

⁺Canti iii

⁺Gene iii

⁺Mathei i

⁺Roma i

⁺Eze xliiii

⁺Canti iii

⁺Gene xxvii

⁺Eccle xxiii

3 Verbeterd uit *ic ic*.

Op lybano gheset	
Lof tafel daer den vinger gods in screef de wet ⁺	
Die u eere belet hoe grooten cadet	⁺ Exodi xxxiiii
Si werden geplaecht die <i>hem</i> des onderwinden	
Maer u dienaers bescermt ghi voor sviants net	
Die troost aen u soect die sal troost vinden ⁺	
	⁺ Deut viii
Lof riviere / daer honich / <i>ende</i> melc uut vloeydt ⁺	
Heilige eerde / daer Moyses / op trat / ontschoeyt ⁺	⁺ Exodi iii
Gedeons vlies / met hemelscen / dauwe / bespoeit	⁺ Judicum vi
Gods sone op u loech	
Stock daer si op rusten / die sijn vermoeyt	
Leydtsterre / daer menich / scepken / na roeyt	
Aarons roede / gegroeyt / vruchtbaer ghebloeyt ⁺	
Sonder misch oft ploech	⁺ Nume xvii
Wage / daerment hemelsce gout in woech ⁺	
	⁺ Nume xxiiii

Roede / die den hertoghe / van Moab sloech ⁺	
De heere der heeren ⁺	⁺ Psal xii
Heeft sijn tabernacule geheylicht seer vroeck ⁺	⁺ Judicum iiiii
Wijse Delbora / men can u niet ghenoech	⁺ et v
Te vollen gheeren	
Hemel en eerde / moeten u lof vermeerren	
Gheerde sonder weeren / so scriften leeren ⁺	
Tot uwen love / wil ic mi verbinden	⁺ Esaie xi
Wilt u minlic / aenscijn / van mi niet keeren	
Die troost aen u soect die sal troost vinden	
Moederlijcke maecht / aensiet / ons ooghen wrijven ⁺	
Troost doch u kinderkens / sonder bekiven	⁺ Esaie vii
Duve / ghi bracht ons / dat taccken van oliven ⁺	
Des hebt eewighen prijs	⁺ Gene viiii
Schoon Rebecca / wie sal / u lof volscriven	

Arca Noe / diemen ongescint sach drijven ⁺	
Doen mans en wiven / verdroncken moesten bliven ⁺	+Gene xxiiii
Na scriftuerlijck bewijs	+Gene vii
Noyt mensch / so vervrosen / int sondich ijs	
Die troost aen u sochte / hoe out / hoe grijs	
Hi creech ghenade.	
Van uwen lieven sone / dits mijn avijs	
Jherusalem / gods stadt / eertsch paradijs	
Godlijcke schapprade	
Tresorye / camer vanden hooghen rade	
Soete sucade / van Davids sade ⁺	
Bidt uwen kinde / voor ons arme blinden	+Roma i
Dat wi muegen geraken / ten rechten pade	
Die troost aen u soect die sal troost vinden	
Lof claren hemel / sonder wolcken oft swercken	

Die dmanna / regende: dat ons mach stercken ⁺	
Naer u riepen / coninghen / en patriarcken ⁺	⁺ Exodi xvi
En oock propheten	⁺ Luce viii
Ghi sijt den hals / in dlichaem der kercken	
Daer gracie door vloeydt / so elck mach mercken	
Onder u vlercken / schuylen / leecke en clercken	
Doctoren poeten	
Dinghelen / en souden / u weerde / niet meten	
Troon / daer coninc Salomon in heeft geseten ⁺	
Thelsche serpent ⁺	⁺ ii Para ix
En heeft u noyt vore / noch na gebeten	⁺ Gene iii
Sonder erfsonde ontfaen / door gods secreten	
Maghet excellent	
U vrucht beroofde / dat helsche convent ⁺	
Gods liefste present / hem altijd ontrent	⁺ Ozee xiii
Ghi rust nu soetelijc / op uwen gheminden	

Svaders bruyt / soons moeder / tsheylich geests instrument ⁺ Die troost aen u soect die sal troost vinden	⁺ Mat i
Lof roose / van Hierico / wijde ontploken ⁺ Oven / daer drie personen tvier in stoken In wien de heilige geest heeft willen coken Dlevende broot	⁺ Esaie xxiii
Maria / uwen nardus / heeft so geroken ⁺ Dat den hemel ontsloot / die stont geloken ⁺ Boec sonder croken / ghi hebt gewroken Alder vroukens noot	⁺ Joan vi ⁺ Canti i
Adam adt de vrucht / die hem Eva boot ⁺ Waer duer si ons brachten / in deewige doot Ghi bracht ons ten peyse	⁺ Gene iii
Arca / binnen / en buten / heel gulden root ⁺ Judith / die Holoferni / af sloecht sijn hoot ⁺	⁺ Hebre ix ⁺ Judith xiii

Tuwaert ick deyse
 U dienaers comen / ten hoochsten paleyse
 Ten helscen forneyse / leydt der ketters reyse
 Die u blameren en so haer leven inden
 En sullen hen niet verbranden aen de heyse
 Die troost aen u soect die sal troost vinden

Alderscoonste prinsesse / wilt ons verhoren⁺
 Natuerlijc / van Adams stamme geboren
 Noyt besmet als de roose / groeyt biden doren⁺
 Al dinghelen singhen
 Boven uwen lof / inde hoochste choren
 Ingelsce vrouwe / ghi vondt dat was verloren⁺
 Juechdelijc thoren / wit van yvoren⁺
 Niet om bedwinghen⁺
 Sterc slot / daer dusementich scilden uut / hingen

⁺Canti iiiii

⁺Canti ii

⁺Luce i

⁺Canti vi

⁺Canti vii

Salomons bedde dair tsestich stercke om gingen⁺

Gouden candelare⁺

Mans / vrouwen / maechden / en jongelinghen

Wilt als David devoot / voor darcke springen⁺

Clinct der herpen snare

Princesse gecroont / inde hemelsce scare⁺

Bidt voor den sondare / gods weertste care

Bedwingt den helscen leeu / die ons wilt *verslinden*

Ick derf wel segghen / int openbare

Die troost aen u soect die sal troost vinden

⁺Canti iiii

⁺Exodi xxv

⁺ii Regum vi

⁺Apo xii

¶ Een ander.

O Vyandelijc saet hoe werdy gesaeyt / nu

Hoe gaet de werelt aldus verdraeyt / nu⁺

Dat elc begrijpt / eens anders ghebreken

⁺Mat xiii

Met achterclap te hooren / is elc gepaeyt nu
 Opten geesteliken staet / sulc weerlijc craeyt nu
 En laten hem selven heel onbekeken
 De balcken die in haer ooghen steken
 Niet merckende ja achtende niet een haer⁺
 En willen al van anderen spreken
 Recht oft si waren heel suver ende claer
 Eens anders gebreken en dochten *ons* niet swaer
 Waert dat wi wel wilden ons selven doorwien
 Wi vonden genoegh houdic en tes ooc waer
 Want tgebrec en is nergens *dan* onder de lien⁺
 In geestelic in weerlic veel sonden gheschien⁺
 In cooplien in ambachters in mans in wiven
 Elc beter een hoeft gods gramscap sal vlien
 En doet na tgene dat ic u sal bedien
 Elc wie sijns selfs hof wildi doncruyt verdriven

⁺Mat vii

⁺Prov xx

⁺Esaie i

Hoe mach eenich mensce so dwaes gesint / sijn	
Ende in sijn herte so seere verblint / sijn	
Dat hi derf oordeelen eens anders wercken	
Laet den heere die alle saken bekint / sijn ⁺	
Oordelen wildi van hem bemint / sijn ⁺	+Roma xiiii
Ende doet ghi selver wel god sal u stercken	+Hebre iiii
Wat baet ons de duecht van papen oft clercken	
Eest dat wi leyden een sondich leven ⁺	
God en sal ons niet vragen dits goet om mercken	+Ezechie viii
Wat heeft paus cardinael bisscop bedreven	
Elc moet voor hem selven antwoorde geven ⁺	
Van al sijn woorden wercken ende gedachten	+Roma xiiii
Grondeerden si ditte si mochten wel beven	
Die nu haer prelaten voor niet en achten	
Met luegenen valsclijc bi dagen bi nachten	
Haer eere berooven duer clappen duer scriven	

Ende de principaelste van desen geslachten
 Hem selven qualijc van sonden wachten
 Elc wie sijns selfs hof wildi doncruyt verdrijven

Duer valsce propheten / het volc bedrogen / es
 Machomets duve / weer uut gevlogen / es
 Onder tscijn van duechden / veel valscheden sculen⁺
 Preet yemant de *waerheit* / men seyt dat gelogen es
 Met soeten venijne / datter menich getogen / es
 Dies de kinder / op haren vader muylen.
 Meest elc ongehoorsaem / sinen tuyl wil tuylen
 Dus machmen wel vreesen / voor meerder plage
 Dorgelen der kercken / discoordelijc huylen
 De *waerhey*t steectmen / heel achter tscrage
 Tquaet cruyt groeyt meer / van / daghe te daghe
 Want achterclap / eer nemen / en sijn geen sonden

⁺i Timo iii

Al en waerder geen god / welc ic beclage
 So sijn nu der menschen / tongen ontbonden
 Haer overste versmadende / duer nieuwe vonden
 Op dat si haer dwalinge / mochten verstiven
 Certeyn aensagen / si haer eyghen gronden
 Si vonden hem selven / vol sondiger wonden
 Elc wie zijns selfs hof wildi doncruyt verdriven

Met rechte sal elc / sijn overste eeren⁺
 Om datse staen / inde plaetse ons heeren⁺
 En god heeft henlien / ons sielen bevolen⁺
 Aenhoort doch neerstich / sinte Peeters leeren⁺
 Onderhoort u overste / wilt duecht vermeeren⁺
 Niet alleen die goet sijn / maer die somtijts dolen⁺
 Aenmerckende hoe swaerlic / dat Cham heeft bequolen⁺
 Die sijns vaders scamelheit / niet en woude decken⁺

⁺Roma xiii

⁺Titum iii

⁺i Timo vi

⁺ii Para xix

⁺Hebre xiii

⁺Johan xxi

⁺i Petri ii

⁺Gene ix

Men vinter noch vele / twaer beter verholen
 Die met haren vader / spotten en ghecken
 Sijn eere verminderen / hem scande verwecken
 Ja veel quaets versieren / meer dan si weten
 En haer eygen siele / vol leeliker plecken
 Ay lacen die hebben si heel vergeten
 Twaer hem saliger / dat si haer scult af queten
 En lieten de prelaten / prelaten bliven
 Dan dat si hem te oordeelen vermeten
 Hoveerdelijc dubbende in gods secreten
 Elc wie sijns selfs hof wildi doncruyt verdriven⁺

⁺Roma xi

Prince die selve meest / vol sonden crielen
 En dagelicx vermoorden / haer eygen sielen
 Die willen nu / eens anders doot beweenen
 Aensagen si / hoe dicwil si selver vielen

Si en souden voorwaer / dus niet vernielen
 Den geesteliken staet / ic sout wel meenen
 Maer haer herten / sijn herder verhert dan steenen⁺
 Als sviants kinderen / duer haet *ende* spijt⁺
 Willende op elckerlijcken beenen
 Vergetende eylacen haers selfs profijt
 Die eenen anderen begrijpt dats een ypocrijt
 En sijn eygen vlekken niet uut en wil wriven
 Een yegelijc trec uute sijn sondich habijt⁺
 So comt ghi ten oordeele sonder verwijt⁺
 Elc wie sijns selfs hof wildi doncruyt verdrijven

⁺Hiere v

⁺Psal cviii

⁺Mat vii

⁺Roma xiii

¶ Een ander.

WAt sals geworden / wie mochts mi maken vroet
 Doverdencken therte / in vreesen haken doet
 Aensierende de dagen / die nu voor oogen / sijn

Legt merct wie ghi sijt / weer mans of vrouwen / nu⁺
 Aen valsche propheten / dye wonder brouwen / nu
 Onder eens lams vlies / wel een wolf bedect / es
 Elc vogel singt / na dat hi gebect es
 Versmadende tgebot / der heylicher kercken
 Om achterclap te spreken / meest elck verweect es
 Hoe deerlijc haer siele / daer duere beplect es
 Si bliven hertneckich / sijnt leecke oft clercken
 Willende daer duere / haer quade secte verstercken
 Haer boose wercken / voor gods aenscijn / stincken
 Aen de discipulen / wilt den meester mercken
 Elc sie voor hem want sulc voor wijn venijn scincken.

⁺Mat vii

Meest elc is verblint / ons naken plagen / swaer⁺
 Men siet de menscen / schier nergens vragen / naer
 Men spot metten sancten / van gode vercoren

⁺Esaie xlii

Die Christum sijn cruce / hielpen dragen / maer ⁺	
Waer sommiger menscen / gewagen / waer	⁺ Gala v
Dye souden meest al sijn / verdoemt en verloren	
En so menich hondert / heyliger doctoren	
Die waren vervult / vanden heyligen geeste	
Die de kercke verlichten / hier te voren	
Eer dese nieu leeraer / oyt was geboren	
Waer af men nu maect / dees groote feeste	
Elc scou dees dwalinge / leeft nyet als een beeste	
Sijt gehoorsaem / en wilt om dlaetste termijn / dincken	
Wacht u voor tbedroch / minste ende meeste	
Elc sie voor hem want sulc voor wijn venijn / scincken ⁺	
	⁺ Hebre xiii
Wee hem die oyt dit oncruyt / gesaeyt / heeft ⁺	
Onder scijn van duechden / tvenijn gespraeyt heeft ⁺	⁺ Mat xviii
Dwelc lacen veel menscen / heeft brocht in dolen	⁺ Math xiii

Om dat hi flatterende / wat nieuws / gecraeyt heeft
 Dat sommigen so soete / in dooren gewaeyt heeft
 Waer duere hi heeft / haer herte gestolen
 Want hoe swaerlic / dat hemlieden wert bevolen
 Si en willens niet laten / dat merctmen bloot
 Tmocht noch wel swaerlijc / werden bequolen
 Vanden genen diet brout / twaer beter verholen
 Ic meyn noch niet en leyt / den laetsten cloot
 Tsal god noch verdrieten / tquaet wert te groot
 Si doen de onnosele / galle / voor wijn / drincken
 Vliet de flatteerders / en vreest / haren poot
 Elc sie voor hem want sulc voor wijn venijn scincken.

Prinche.⁺

Blijft vaste int geloove / sonder respijt / ghi⁺
 Vander heylicher kercken u comt jolijt bi⁺
 Wilt scouwen / alle twistmakende natien

⁺[ii T]hessa ii⁴

- 4 Bij de drie verwijzingen op deze pagina ontbreken in deze druk telkens de eerste twee of drie letters. Het ontbrekende gedeelte werd aangevuld m.b.v. de Maastrichtse druk (Maastricht, SB 6001 E 2).

⁺[i C]orin xvi

⁺[ii] Timo i

Die geveynsdelic spelen / den ypocrijt / tfij	
Die hem scuylt onder tgheestelijc habijt / vrij ⁺	
Waer duer de werelt / is vol turbatien	+Titum iii
Laet u niet verleyden / duer haer temptatien	
Al willen sijt met scriftueren / verschoonen	
En wilt niet achten / haer arguatien	
Den geest des heeren / met sijnder gracien	
En rust certeyn niet / op sulcken persoonen	
Die discoort verwecken / en laet u niet hoonen ⁺	
Al scijnt haer leere / claer als den robijn / blincken	+Jacobi iii
Dyet wel aensage / tslacht der gegaetter boonen	
Elc sie voor <i>hem</i> want sulc voor wijn venijn scincken.	

Refereyn.

O Scepper almachtich u ogen neerslaen wilt
 De dwalende scapen in gratien ontfaen / wilt

Sijnde vanden rechten weghe / geweken
 Want elc nu sijn eygen weggen gaen / wilt
 En op sijns selfs goet duncken heel staen / wilt
 De gene versmaen wilt / die hem anders preken
 Om dat haer vleesch / vol alder ghebreken
 Tot alder wellusticheit / is gheneghen⁺
 So prisen si / die na haer sinlicheyt spreken
 Met loosen treken / wijsende nieu weggen
 Oft god gave datse som hadden geswegen
 Door wien beroct / dit quaet / valsch bedrijf is
 Hebbende bedriechlic / veel menschen gecreghen
 Die met hem houden / want al seytmer tseghen
 Tprijst al den ruymen wech weert *man* oft *wijf* is

⁺Gene viii

Waert dat sulc *den* wech / veel nauwer gemaect hadde
 Nu *dan* voormaels / de *sonden* meer gelaect / hadde

Preecte hi den menschen een strangher leven
Letter yemant / na sijn / leere ghaect / hadde
Aen spotten aen ghecken / hy wel geraect hadde
Elc hem versaect / hadde verjaecht verdreven
Maer want hi de tuegel / so lanc wilt geven
Daer mede heeft hi / tsimpel volc bedrogen
Wijsmakende / dat alle gheleerde sneven
Des hi wert verheven / en op ghetogen
Vanden ghenen dye hebben / tvenijn gesoghen
So dat om hem / al omme gekijf es
Dus vinde ic / voorwaer / en twaer beter gelogen
Men derfs niet vragen / men sieget voor oghen
Tprijst al den ruymen wech weert man of wijf es

Niet vasten / niet biechten / dit hoortmen prisē nu
Doverste niet vreesen / doet verjolijsen nu

Dit dunct *den menschen* / een volle vloet sijn
 En die selver den rechten / wech soudē wisen / nu
 Som na nieu wegen / ooc loopen en bijsen / nu
Hem machs afgrijsen / nu / die *van herten* goet sijn
 Elc leec *mensch* wilt nu / der scrifturen vroet / sijn
 Tsijn nu al doctoren / en doctorinnen
 In woorden in wercken / si so onbehoet sijn
 Si scinen verwoet / sijn / oft buten haer sinnen
 Wildense dus den wech / des heeren beminnen
 Hoe wel dat wandelen / wat hert en stijf / es
 So mochten si hier na / sijn rijcke gewinnen⁺
 Maer lacen neen / die en wilt niemant kinnen
 Tprijst al den ruyme wech weert man of wijf es

⁺Psal xvi

Gods vrienden *hem* / van welluste besneden hebben⁺
 Onder sijn baniere / vroom gestreden / hebben⁺

⁺Gala v

⁺Hebre iiii

Si en hebben geen ruyme wegen vercoren ⁺	
Want si gewaect gevast en gebeden / hebben ⁺	⁺ Luce xiii
Van quaden menschen vervolch geleden / hebben ⁺	⁺ ii Corin xi
Scerp bereden hebben den ezel met sporen ⁺	⁺ Hebre xi
Naer desen wech / nu weynich menschen horen	⁺ i Corin ix
Maer volgen den genen / diese dwalende leyt ⁺	
Versmadende / martelaers en confessoren	⁺ Apoc xiiii
Elc vreesse goods toren / tsal noch werden bescreyt	
Hier oft hier namaels / dus niet lange en beyt	
Keert weder te wijle die siele in dlijf / es	
Maer dnetken is so subtyl gespreyt	
Datter meest al in blijft ende niet uut en sceyt	
Tprijst al den ruymen wech weert man oft wijf es.	
 Prinche	
Christus / hier strange / wegen passerende / was ⁺	⁺ i Petri ii

God die hemel en eerde regerende / was ⁺	
Hinc voor ons scandelijc / naect <i>ende</i> bloot ⁺	⁺ Sapi xiiii
Dye heere hem om den knecht vernerende / was ⁺	⁺ Luce xxiii
Wie leeft die dit te dege gronderende / was	⁺ Philip ii
Oft exalterende was sijn ootmoet groot	
Volcht hem na / hi eest die den hemel ontsloot ⁺	
Sijn bloedige voetstappen / wilt altijd aenmerken	⁺ Ephe v
Soect geen nieu leydslien loopt in sinen scoot ⁺	
Hebben wi wederstoot / hi sal ons verstercken	⁺ Psal xlv
Bliuen wi goey kinderen der heyligher kercken	
Maer daer is gebrec dus mijn motijf es	
Meest elc valt rebel sijnt leecke oft clercken	
Als wi wel aensien der menscen wercken	
Tprijst al den ruymen wech weert man of wijf es	

Een ander

Inder mey veel boomen / soon int bloeyen / staen
 Som goet som quaet / elc wils hem moeyen / saen
 Taenmerckene / op dat ghi tquaet / muecht scouwen
 Nochtan en cannen daer / niet wel bevroeyen / aen
 Wat vruchten daer namaels / aen sullen groeyen / gaen
 Wantmen mach de bloemen / niet altijt betrouwen
 Al scinen si bequame / voor mans en vrouwen
 In haer aensien maect / elckerlijc jolijt
 Die vrucht is somtijts / suer bitter int knouwen
 Rottich wormachtich / seer quaet om houwen
 Vanden soonen bloemen / coemt somtijts klein profijt
 Maer goede vruchten / versaden den appetijt
 De bloemen vergaen wel / door quade luchten
 Die soon bloeyt sonder vrucht / dats een ypocrijt
 De wolf scuylt dicwil / onder eens lams habijt
 Wildi den boom kennen merct wel sijn vruchten⁺

⁺[Mat vii]⁶

- 6 Verwijzing is in deze druk onleesbaar; het is overgenomen uit de Maastrichtse druk (Maastricht, SB 6001 E 2).

Experientie / hier af tverstant / gheeft
 Menigen onvruchtbaren boom / men verbrant / heeft⁺
 Al heeft hi nochtans / schoon bloemen gedraghen ⁺Mat.iii
 Aensiet den boom / die in Zassen lant / leeft⁺
 Sijn vruchten sijn quaet / dus voor sijn hant / beeft ⁺Luther
 Want veel sielen brent hi / in deewich plagen
 Hi geeft dootlic venijn / ic derft wel gewagen
 Al scijnen sijn bloemen sijn bladeren scoone
 Wellustich / gemaclijc / na svleeschs behagen
 Men macht aenmercken / men derfs niet vragen
 Wat profijt de siele / daer af crijcht te loone⁺
 Waer den boom goet / nyemant hem selven en hoone ⁺Mat vii
 De vrucht waer ooc goet / mer neen ic sout duchten
 Een goey vrucht spant / voor gode de croone
 Dus rade ic u voor tbeste / elcken persoone
 Wildi den boom kennen merct wel sijn vruchten

Uut eenen goeden boom / goede vruchten spruten / vry⁺
 Uuten quaden quade / dit dunct wel sluten / my ⁺Mathei vii
 Wat boom is Luther / elck macht hier uut weten
 Aensiet sijn vruchten / seer weynich stuten / si
 Door sijn valsce leere / in kerstenrijc muten / wy
 Want broederlijcke minne / is heel vergeten
 Wee hem die hebben / aen dese vrucht ghebeten
 Den quaden boom / sal noch werden ghevelt⁺
 Alst god gelieft / daer neder gesmeten ⁺Mathei iii
 Heeft hi hem in vruchten / dan qualic gequeten
 Wert geworpen int vier / onder sviants geweld
 Sceyt van hem in tijts / die daer aen sijt gehelt
 En wilt doch mercken / sijn valsce cluchten
 Al sidi roekeloos / wilt / oft ongescelt
 Hoort doch na dwoort / dat van mi wert ghespelt
 Wildi den boom kennen merct wel sijn vruchten⁺
⁺Mathei vii

Hoe salmen den boom doch connen geprisen goet
 Wiens vrucht elc duechdelic herte afgrijsen / doet
 Mi wondert dat yemant so seere verblint / es
 Maer lacen het duncket den zommigen wisen / goet
 Dwelc tsimpel volc / uuten wege bijsen / doet
 Dat duer de geleerde verkeerde gescint / es
 Laet u niet verleyden / maer elc wijs ghesint / es⁺
 Den boom is quaet / ghi moget aenscouwen claer
 Luegenen / achterclap / nu seere gemint / es
 Tkint tsegen den vader / de vader / tsegheⁿ tkint / es
 Ongehoorsaemheit / dit sijn die vruchten voorwaer
 Vrylic te sondigen / sonder eenigen vaer
 Van correctien / in steden / in gehuchten⁺
 De santen versmaden / gods tempel ende altaer⁺
 Gods dienaers onteeren / met liegen openbaer⁺
 Wildi den boom kennen merct wel sijn vruchten⁺

⁺Ephe v

⁺Eccle viii

⁺ii Regum xix

⁺ii Para xxxvi

⁺Mat vii

Prinche

Voor *den* quaden boom / *hem* elckerlijc wachten sal.
 Door wiens vrucht / menige siele versmachten sal
 Es seer te duchtene / elc vreesse den stoot
 En de tacken ooc den boome meest slachten / al
 Want si de gene versmaden / en achten mal
 Die niet en volgen / haer valscheyt groot
 Loopende al willens / uut haers moeders schoot
 Versmadende / der heyliger / doctoren leeren⁺
 Den kinderen van Ysrael dmanna verdroot
 Noch *versmaetmen* themels broot / gods woort al bloot
 Alle sermonen si / int quade verkeeren
 Laet *varen* dees dwalinge / hoort *den* roep des heren
 Voor u misdaet / wilt weenen en suchten⁺
 Laet u herten in sonden niet verweeren
 Slaet dees woorts gade u duecht sal vermeereren

⁺Nume xxi

⁺Johe ii

Wildi den boom kennen merct wel sijn vruchten.⁺

⁺Mat vii

Een ander Refereyn.

O Beet *der ongehorsaemheit* / elcs cracht / beeft
 Duer dliiden waer inne / de menscelike dracht leeft⁺
 Dach en nacht sneeft / duer de vrucht *van Adam* geten
 Ongehorsaemheit *der* doot / ter werelt macht geeft
 Adam ons vader / gods gebot / veracht / heeft
 Dies *aen* sijn geslacht cleeft / twert *van* ons becreten
 Ons ouders hoverdich / te vele wilden weten⁺
 Waer duer si ons / gebracht hebben lijden groot⁺
 Mer Cristus ootmoedich / heeft die scult gequeten⁺
 Voor ons gevangen / gestooten / gesmeten
 En geslagen *aent* cruce / puer naect en bloot
 Gehoorsaem neder dalende / uut sijns vaders scoot
 Duer sijn vierige liefde / die tonswaert brande⁺

⁺Gene iii

⁺Collo ii

⁺Mat xxvi

⁺et xxvii

⁺Psal xviii

Heeft hi ons verlost / uut des viants poot⁺
 Aenmeret Christum u hoot / want hier leyt den cloot⁺
 Gehoorsaemhey is beter dan offerande⁺

⁺Luce i
⁺Collo i
⁺i Regum xv
 Gene vii
⁺Gene xxii

Door gehoorsaemhey / Noe van god bevrijt / was⁺
 In darcke en Abraham gebenedijt / was
 Des hi verblijt / was / theeft so gebleken⁺
 En Saul de coninc / swaerlijc gecastijt / was⁺
 Door ongehoorsaemheit / vermoort inden strijdt was
 Groot sinen nijt / was / en hi heeft geweken⁺
 Den wech des heeren sijn geboden gaen breken
 Door ongehoorsaemheit alle rijcken vergaen
 Als dondersaten tegen haer overste steken
 Daer sietmen alle duecht / ende eere besweken
 Die steden en muegen / niet lange staen
 Als eendrachtige pays wert te niete gedaen

⁺i Regum xv
⁺ii Regum i
⁺Luce xi

Door svolcs ongehoorsaemheit / soe wee den lande
 Dus sijt gode gehoorsaem / hoort mijn vermaen
 En u overste wilt / in gods / plaetse ontfaen
 Gehoorsaemheyt is beter dan offerande⁺

⁺i Regum xv

Dongehoorsaemheit / verdrijft / profijt en welvaren
 Siet toe die haer overste oyt rebel / waren
 Gods gramscap sal snel / naren / tes claer om gronden
 Al muechdi onvervaert solaes en spel / baren
 Gods stathouders beclappende / wilt sulken rel sparen
 Maer u selven snel / claren / van u eygen sonden
 Aenhoort wat ons / schrifturen orconden
 In Deutronomio / daer staet gescreven⁺
 So wie dat wert / ongehoorsaem vonden
 Tgebot des priesters / niet doende tallen stonden
 Die mensce / sal sterven *ende* niet leven

⁺Capi xvii

Al eest dat u overste / in sonden sneven	
Wildijt nochtans aenmercken: met goeden <i>verstande</i>	
Dat si hier sijn: als stathouders gods verheven ⁺	⁺ i Corin iiiii
Onderhout goey geboden: die si u geven ⁺	⁺ Mat xxiii
Gehoorzaamheyt is beter dan offerande	
Om gods wille dan / u overste eeren wilt	
Als gehoorzaam scaepkens / simpel verkeerem / wilt ⁺	
Vreesen u heeren / wilt / sidi mans oft vrouwen	⁺ i Petri ii
Aende plagen voormaels / gescydet doch leeren / wilt ⁺	
Duer <i>ongehoorzaamheit</i> / dus duecht vermeeren / wilt ⁺	⁺ Ephe vi
Verherte weeren: wilt: van u houwen	⁺ Nume xvi
En merct wat quaet: <i>dongehoorzaamheit can</i> brouwen	
Men sieget dagelijcs / men macht ooc lesen	
Die scripture is vol. Dus wilt plagen scouwen	
Die u anders leeren / wiltse niet betrouwen	

Bernardus / heeft de gehoorsaemheit / gepresen
 Donderdanicheit seide hi / wert gode bewesen
 Diemen doet den oversten / dus doet hem geen scande⁺
 Want alle macht comt hem / van gode geresen [†]Roma xiii
 Dus sijt hem duer gode / gehoorsaem bi desen
 Gehoorsaemheit is beter dan offerande

Prinche

Willen wi dleven / Christi / aenmercken
 Wi vinden gehoorsaemheyt / in al sijn wercken⁺
 Laet dit uwen moet stercken / wilt u verneren [†]Philip xx
 Doet eere uwer moedere / der heyliger kercken⁺
 Weest gehoorsaem / sidi / leecke / oft clercken [†]Mat xviii
 Der plagen swercken / sullen wel cessen
 Dye hem hier vernedert / sal namaels triumpheren⁺
 Die hem hier verhoveerdicht / hier na moet smaken [†]Luce xviii

Deewich vier hier moet ghi op speculeren
 Besiet u selfs boec / wilt daer in studeren
 Op dat ghi u somme / muecht effen maken
 En wilt u niet moeyen / met vreemde saken
 Maer bereyt als nu / uwer sielen provande
 Al hoordi quade *tongen* / gehoorsaemhey laken
 Acht niet haer spraken / wilter niet na haken⁺
 Gehoorsaemhey is beter dan offerande

⁺Joan vi

Refereyn.

O Licht der werelt / een heere der heeren soet⁺
 Wilt ons *den* wech / der *waerheit* leeren / goet⁺
 Want weynich menschen / de *waerhey* smaken⁺
 Maer na valscheyt haken⁺
 Dicht uwer gracen / op ons vermeerden / moet
 Versteende / verblinde menschen / bekeeren / doet
 Die de *waerheit* vervolgen / met quader spraken

⁺Joan viii

⁺Apoca viii

⁺Psal xlvii

⁺Hiere xvi

Venijnich als draken
 O sonne der rechtveerdicheyt / wiltse hermaken
 En haer herten raken / die hem seer pijnen⁺
 De waerheyt te verdrivene / want si versaken +ii Timo iiiii
 Verachten en laken / de hooge doctrinen⁺
 Der heylicher vaders / die als sterren scijnen +Danie xii
 Claerder dan robijnen / van gode vercoren
 Wiens leeren soeter / dan eenige rosinen
 Sijn medecinen / ter sielen orboren
 Maer valsche errorren / sietmen meer horen
 Tes nochtans verloren / haer clappen haer scriven
 Si bliven int vuylste al hebben sijs toren
 De waerheyt sal onverwonnen bliven⁺ +iii Esdre iii

Wie waest / wie eest / die de waerheit verwinnen / can
 Certeyn niemant / elc legger sijn sinnen an

Sterc is den wijn / de coninc stercker is trouwen
 Noch stercker de vrouwen
 De waerheyd nochtan / neemt hier tbekinnen / van
 Verwinnet al / die derf beginnen / dan
 Die te vervolgene / tsal hem noch rouwen
 Die tvenijn nu spouwen
 De waerheit moet in dleste / doverhant houwen
 Wat de quade brouwen / si moet triumpheren
 Al sietmen nu / de predicanten / schouwen
 Die gheerne souwen / de waerheit promoveren⁺
 Beclappen / beliegen / beschimpen / blameren
 Dits haer studeren / die selve quaet pleghen
 Ja dorstense si soudense persequeren
 En heel mineren / die hen spreken tseghen
 Maer de waerheit / sal al haer luegenen verwegen
 Twaer best datse swegen / en lietent driven

⁺Hiere xx

Want voorwaer den cloot / en is noch niet gelegen
De waerheyt sal onverwonnen bliven

Die de waerheit wilt seggen / die moet lijden noot⁺

Maer voor sulc liden / god deewich verbliden / boot⁺

Tes gods vrienden ooc gebuert / die voor ons waren⁺

In voorleden jaren

Voor de waerheit / sal hem een mensce striden doot⁺

Tfij dan den genen / die oyt ter siden / vloot⁺

Een vroom ridder en mach hem nyet vervaren

Wilt hi Christum naren

Maer de waerheyt stoutelic / openbaren

Niemande sparen⁷ / al doetmen hem geweld

Siet exempel / so ons scriftueren verclaren

Daniel beswaren / bi de leeuwen verselt⁺

Hieremiam tonrechte inden kercker gestelt⁺

⁺ii Thimo iii

⁺Mathei v

⁺Actu viii

⁺Eccle iiiii

⁺ii Timo ii

⁺Danie xiiii

⁺Hiere xx

7 Verbeterd uit *sparrn*.

Esayam gequelt / met eender saghen
 Om datse de waerheyt hadden vertelt
 Ende de menscen gespelt / haer sondich mesdraghen
 Dus al soudemen noch / in onsen daghen
 Geerne verjagen / die de waerheit verstiven
 Ten is niet nieu dus en wilt niet clagen
 De waerheit sal onverwonnen bliven

Bewaert des heeren woort en sijn sermonen / wel⁺
 Al versmaden u eenige personen / fel
 Ghi en muecht daer omme de waerheyt niet laten⁺
 Al soumen u haten⁺
 Die de waerheit mint god salt hem loonen / snel
 Maer die den menscen leeren en thoonen / el
 Bedriegen en verleyden in kercken oft op straten
 Die sijn vermaten

⁺Luce xi

⁺Titum ii

⁺Joan iii

Noyt en triumpheerdese dies hen vermaten ⁺	
Wilt dit wel vaten / wie saecht oyt geschien	⁺ iii Esdre iii
Eest geestelic / weerlic / tsi van wat staten	
Ten mach een niet baten / die de waerheyt vlien	
Bliven altijt verwonnen men salse noch sien	
Uut den goeden / lien / als quaet cruyt plucken	
Als den heere gelieft / sal hi thoveken wien	
Duer haer valsch bespien / en wilt doch <i>niet</i> hucken ⁺	
Al muegense de waerheit / nu wat verdrucken ⁺	⁺ Mat xiii
Ten sal niet lucken / hoe datse kijven	⁺ Hebre xiii
Al doense tgheloove schier gaen op crucken	
De waerheyt sal onverwonne bliven	
Prinche	
O eewige waerheit / wie eest die u gronden / kindt ⁺	
Stercheyt den genen / tot allen stonden / sindt	⁺ Roma xi

Die om de waerheyt verdriet moeten gedoghen Oft werden beloghen	
De werelt men vol gebreken / vol sonden / vint ⁺	
Dlichaem gemac prijst / waer duer <i>dat</i> nieu vonden mint ⁺	⁺ i Joan v
Daer lacen de siele / mede wert bedrogen ⁺	⁺ Gala v
Van gode ghetoghen	⁺ Roma viii
De heiligen die Christus / leeringhe soghen ⁺	
Sijn neerstich gevloghen / duer scherpe paden	⁺ Luce xiii
Maer eylacen nu sietmen / personen voor oghen	
Die doen haer vermoghen / datse mochten raden	
Wellust des vleeschs dwelc de siele brenct in scaden ⁺	
Ter hellen doet braden / in deewich kermen ⁺	⁺ Prover i
Al vintmen nu menschen / dus quaet van daden	⁺ Philip iii
God vol ghenaden / sal onser ontfermen	
Hi sal de waerheyt wel beschermen	
Haer quade termen / en sullen niet becliven	

Ic segt noch den rijcken / metten armen
De waerheyt sal onverwonnen bliven

Een ander.

DE helsce saeyere / sijn discoert saet / saeyt

Waer duer hi dagelicx veel vruchten quaet maeyt⁺

Sal dese turbatie / noch lange dueren

⁺Mat xiii

Dit doet mi trueren

Dondersaet opten prelaet / duer valschen raet craeyt

Ongehorsaem / hertneckich / elc sinen naet / naeyt

Tvolc verleyt malcanderen / vrienden en gebueren⁺

Met loosen cueren

⁺Hiere ix

De leecke lien moeyen hen metter scriftueren

Si spellen figueren / na haer verstant

Waer duer si deendrachticheit / der kercken berueren

Sulc salt noch besueren / elc wacht hem voor den brant

Scoenlappers willen preken / op haer selfs hant
In menich lant / wat werdet noch int leste
Wee den ghenen die oyt / dit opset eerst vant
Moeyde hem elc in tsine dat waer hem dbeste

Eest wonder datmen / veel menschen dolen / siet
Men acht nu / de universche scholen / niet
Maer men hout scole / in bossen in hagen
Men hooret ghewaghen
Al spelen si theimelic / ten blijft verholen / niet
Daer vier es / men altijd roockende colen / siet
Al comen sulcken / scolieren in plaghen
Wie salse beclaghen
De waerheyte soudense / geerne verjagen
Van dagen te daghen / slaense op de lute
Na ander doctoren si niet en vraghen

Devangelie draghen / si inde kute
 Daer leggen sijt na / haer sinnekens uute
 Oft yewers inde mute / buten der veste
 Voorwaer ic segge noch te minen beslute
 Moeyde hem elc int sine dat waer hem dbeste

O ghi dwase menschen / wat hebdi voren / nu
 Ic vrees dat antecrist / is gheboren / nu⁺
 Ghi doet meer schaden / dan hondert neckers
 Ghi discoort verweckers
 Duer u erruer / werden veel sielen verloren / nu
 Timmerlien metsers sijn ons doctoren / nu
 Tengieters. Pijpers / pinceel leckers
 En schalideckers
 Vettewariers / blauverwers / en laken reckers
 Barbiers en tantdtreckers / dese willen hem moeyen

†i Joan ii

Metter scriftueren / ja spotters en geckers
 Faembevleckers / die in achterclap groeyen
 Dit sijn de doctoren / die vol consten vloeyen
 Teldicse metten goeyen / voorwaer ic meste
 Ic laetse datse sijn / maer na mijn bevroeyen
 Moede hem elc int sine dat waer hem dbeste

Merct wel mijn dicht / en willet uut minnen / vaten
 Certeyn dit erruer / alle mijn sinnen / haten
 Ghi leecke wilt u ghesin / wel regeren⁺
 Laet clercken studeren
 Waer sullen wi nu / de doctorinnen laten
 Studeerdense min / tsou hem aen tspinnen baten
 Maer si willen oock al disputeren
 En argueren
 Devangelic uut legghen / en exponeren

⁺Titum ii

Bi haer commeren / noyt meerder abuys
 Tes wonder wat si / al practizeren
 Si tribuleren / den goeden sijn si een cruys
 Si houden ooc scole / binnen haer huys
 Noyt arger gespuys / en quam uut neste
 Ic segge al waert te Brugge / of ter Sluys
 Moeyde hem elc in tsine dat waer hem dbeste⁺

†i Timo ii

Prinche

Dits voor alle Duytsce / doctoren en ic meene
 Ooc de doctorinnen / groote / ende cleene
 Maer ic en wil niemant / besondert befamen
 Ick wilse wat lamen
 Maer wie dat scult heeft / die trecket te beene
 Hebdi gedoolt / pijnter u af te scheene
 En doet u ambacht / tsal u meer vramen

Oock beter betamen
 Daer salder noch vele / hem selven pramen
 En ooc bescamen / duer haer valsch vermeten
 Dit werp ic int hoopken / deylet te samen
 Uwer alder namen / waren quaet om weten
 Vergevet mi / heb icker yet vergeten
 Ic heb my gequeten / maer blijfter noch een reste
 Die sal ic betalen / al en soude ic nyet eten
 Moeyde hem elc in tsine dat waer hem dbeste

Refereyn.

MI wondert / hoe tvolc dus abuseren / mach
 En hoe alle quaet / dus regneren / mach
 De menschen en leven / niet so si souwen
 In liefden in trouwen
 Kercken en clusen / diemen voortijts fonderen / sach

Werden nu onteert so elc speculeren mach
 Tvolc soect nieu wegen / en laten den ouwen
 Beyde mans en vrouwen
 Hoe mach devotie / aldus vercouwen
 Certejn ic sou houwen / het doeget verleyden
 Der valscher propheten / die dit spel al brouwen
 Elc wilse scouwen / rasch sonder beyden⁺
 Hout u aen dat douders hier voortijts seyden
 Acht niet haer vleyden / trect niet een lijne⁺
 Wilt uut middel / van Babylonien scheyden
 Oft ghi sullet bescreyden / ten lesten fijne
 Die bi serpentes gaet crijcht vanden venijne

⁺Roma xvi

⁺Hiere ii

Een serpent sal altijt sinen aert baren⁺
 En met sinen venijne ongespaert / naren
 Alle de ghene diet sal gheraken

⁺Mat iii

Venijn moeten smaken ⁺	
Dus die bi quaet geselschap onvervaert paren	⁺ Prover i
Al waert datse in duechden so vermaert / waren ⁺	
Si sullen ooc argeren / haer duecht sal laken	⁺ Psal xvii
Hier om wilt waken	
Quaet geselschap is arch als gespuys van draken	
Om dese saken / liet Abraham dat sondich cot ⁺	
Van Caldeen / daerse god / den heere verstaken	⁺ Ozee xii
Afgoden gingen maken / en hebben god bespot ⁺	
Die met dwasen wilt verkeeren / dye wert ooc sot	⁺ Pover xiii
Gelijc een cleet vermot / bederft de heel scrijne	
En gelijc een ontsteken let / dander verrot	
So seggic int slot / en blive bi dmijne	
Die bi serpente gaet crijcht vanden venijne	
Petrus die int geloove sterc als een mast / was ⁺	⁺ Mat xvi

Viel bi quaet geselschap hi die so vast was ⁺	
Wat wildi u dan op u stercheyt verlaten	⁺ Joan xix
Arme crancke vaten	
Peinst hi die op Jesum / so wel gepast / was	
Heeft hem verlooquent / doen hi inden last / was	
Al sidi int geloove / sterc boven maten	
Ten sal u niet baten	
Ghi moet alle dwalende geselschap haten ⁺	
Die op ketters tractaten / haer tanden wetten	⁺ Titum iii
Scoutse als verbannen / verdoempt / verwaten ⁺	
Op wegen op straten / die duecht beletten	⁺ ii Joan i
Wijfs commen nu geleerde mans omsetten	
Als sviants netten / met devoten scijne	
Vliedt de ketters / in maeltijden en in bancketten	
Al mocht dlichaem vetten / twert der sielen pijnje	
Die bi serpente gaet / crijcht vanden venijne ⁺	
	⁺ i Corin v

Ooc wert *een mensce vanden menscen* geeert / vry
 Metten genen daer hi dagelics verkeert / by
 En geen dinc ter werelt en is so lofsame
 Als goeden name⁺
 Hoort Joannem spreken u wijsheyt vermeert / ghy
 Wilt de ketters niet groeten *dus* scrijft hi *dus* leert hi⁺
 Op dat haer quaetheyt u ooc niet en prame
 Oft en beschame
 Sorcht meest voor u siele ooc voor u lichame
 Hi verliest goey fame / die den quaden behaecht
 Maer den quaden meslieven / is gode bequame
 Tes der sielen vrame / dus niet en claecht
 Al beclappen u quaey tongen / daer na *niet* en vraecht
 Dat vrolijk verdraecht / want god troost de sine
 Scout quaey menscen of ghi werter *met* geplaecht
 Weer weduwe oft maecht / monic oft bagijne
+Prover xxii
+Episto ii

Die bi serpente gaet / crijcht vanden venijne

Prinche

Prince die van my / hertelijc / bemint / sijt

Ic bidde u / dat ghi voort wijs ghesint sijt⁺

En laet u goede fame dus niet bevlecken

⁺Eccle xli

Maer wilt ontdecken⁸

Dat ghi der kercken / onderdanich kint sijt

Ic scrive tot u / als die mijn vrient sijt

Op dat ick u tot vroomheden mochte verwecken

Vanden quaden trecken

Die de scriftuere connen lueren en reken

Haer valsce becken / al de werelt becræyen

Raect den teerpot niet / oft ghi sult u bepecken⁺

⁺Eccle xliii

U siele beplecken / dus soude ic u raeyen

Te scouwen dye valsce / leeringhe saeyen⁺

⁺Hebr xliii

8 Verbeterd uit *ontdetken*.

Want venijn si spraeyen / in scijn van wijne⁺
 Tsijn menscen die met allen winden waeyen
 Haren naet si naeyen / met dobbelen twine
 Di bi serpente gaet / crijcht vanden venijne

⁺Ephe iiiii

Refereyn.

WAt *vintmen* heensdaechs / al sduvels kinderen
 Clappaerts en clappeyen / die elcken hinderen⁺
 Sien si yemant eens / onnoselic vallen
 Seer selden sullen si tquaet verminderen
 Maer wat bi hangen / als logen vinderen
 Wiens valsce tongen sijn vol rigallen
 Dese en sullen in gods rijcke / niet stallen
 Maer rollen als ballen⁺
 Inde helsche wallen⁺
 Biden bosen viant / haren radere
 Onder tvolc en is geen / liefde met allen

⁺Johan viiii

⁺Apoca xxi

⁺et xxii

Si clappen si callen
 Si ghecken si mallen
 Sulck acht sinen broedere / een groot misdadere
 En selver is hi dusent mael quadere
 Wi dolen al gadere ooc niemant so reen⁺
 Hier om segge ic uut minlijcker adere
 Die sonder sonde is werp den eersten steen⁺

⁺Esaie liii

⁺Joan viii

Tvolc clapt nu / dat hem de tanden clateren
 Si berechten paus / bisscop / abten / pateren
 Si en willen voor niemant bugen den nec
 Valt yemant van desen / si lachen si schateren
 Papen / muncken / susters / en materen
 Sijn tsamen so si seggen / luy / gierich / en vrec
 En steken selve / tot den ooren inden drec
 Haren sondighen treck

Hangt de siele opt reck
 Aen achterclappers wilt / gods ordeel vreesen
 Stopt uus selfs scuyte / want voorwaer si es lec
 En houdt uwen beck
 Merct uus selfs ghebreck
 Ghi vangt donnosele / inden slach als meesen
 Men siet u darne weduwen en weesen
 Plucken en teesen / uwen ja es neen
 Waer om wildi nu ander lien gebreken cleesen
 Die sonder sonde is werp den eersten steen

O christen menschen / hoe sidi verkeert⁺
 Dat ghy broeders malcanderen / niet anders en eert
 Ghi bint u siele / met swaren banden
 Den thoren gods / wert dagelicx op u vermeert⁺
 Weet ghi niet / wat sinte Pauwels ons leert⁺

†i Petri ii

†Roma ii

†Roma i

Dat achterclappers / sijn gods vianden	
Hoe derft ghi tot gode / op heffen u handen ⁺	
Met bloedighen tanden	⁺ Esaie i
Subtijle verstanden	
Wilt den oppersten heere / sijn oordelen laten	
Oft ghi moet hier na / tot uwer scanden ⁺	
Eewelijck branden ⁺	⁺ Mat vii
Dus in wat landen	⁺ i Corin iiiii
Ghi yemant siet vallen / tsi van wat staten	
Peynst hi nu / ic morgen / wi sijn crancke vaten	
Wilt niemant verwaten / hi si groot oft cleen	
Want sisi heeren oft ondersaten ⁺	
Die sonder sonde is werp den eersten steen ⁺	⁺ Mat xviii
	⁺ Joan viii
Sulc weerlijc seyt dat geestelijcke dolen	
En tsijn de vuylste kinder vander scholen	

Die den lien thare ontdraghen en ontrumen
 Theet banckeroete in Duytsce ghestolen
 Si lueren si sueren si lappen si solen
 Dese willent al doen draeyen op haer dumen
 En haer eygen salicheit si versumen
 Si brassen si slumen
 Op saechte plumen
 Si dobbelen si tuysscen si spelen si mommen
 Si lesen al omme na de schoonste prumen
 Tvet si afschumen
 Hem steken de crumen
 Recht oftse inde vloet van welluste swommen
 Si herpen si luten si pijpen si bommen
 Het recht si crommen / elc knage dit been
 Dolen papen en muncken met grooten sommen
 Die sonder sonde is werp den eersten steen⁺

⁺Joan viii

Haet en nijt domineert / en liefde is doot ⁺	
Elc siet op eenen anderen / dit is den noot ⁺	⁺ Esaie lix
Waer duere de weerelt / nu is vol plagen	⁺ Mathei vii
Een yegelic moest beteren / sijn eygen hoot	
En houden seer neerstelijc / dat god geboot	
Ons broeders gebrec / soudē wi lichtelijc dragen	
Waert dat wi elc / ons selven besagen ⁺	
Wi soudē met vlagen ⁺	⁺ Gala vi
Suchten en claghen	⁺ i Corin x
Want al staen wi nu vast / morgen messcien	
Sullen wi vallen / en die ghisteren laghen	
Sullen god behaghen	
In corten daghen	
Dus keert alle dinc <i>ten besten</i> wilt achterclap vlyen	
Siet ghi geestelijcke dolē / peynst tsijn oock lien	
Uus selfs hof wilt wien / oft u naect gheween	

Hoordi yemant quaet spreken / segt swiget *van dyen*
 Die sonder sonde is werpt den eersten steen⁺

⁺Joan viii

Prinche.

Niemant en derf den anderen / yet verwiten
 Want wi ons al tsamen qualijc quijten
 Wie eest die sijn siele / met duechden voedt
 En die haer leven / in gods dienst versliten
 Heeten wercheyligen / en ypocriten
 Ja rasende menscen / sinneloos verwoet
 Men oordeelt nu quaet / dat eens hiet goet
 Edel christen bloet
 Waerdy wel vroet
 Ghi sout malcanderen / met liefden aencleven
 Wi hebben een hoofd *Christum* / vol alder ootmoet
 Die ons allen behoet⁺

⁺Ephe i

Wiens ontfermeghe vloet
 Ons liggende dicwils / heeft op geheven
 Dus laet ons malcanderen de hant ooc geven⁺
 Eendrachtelijk leven / als broeders in een⁺
 Want so ons Johannes / heeft bescreven
 Die sonder sonde is werp den eersten steen⁺

⁺Gala vi
⁺Psal cxxxii

⁺Joan viii

Een ander refereyn

DE werelt gaet manc / si behoefde wel crucken⁺
 Haer hoofd es cranc / de pilaren hucken⁺
 Wat gebueren heensdaechs / al vreemder stucken
 Diet wel speculeert⁺
 Weduwen en weesen / sietmen plucken⁺
 Si sijn sonder vreesen / die de goede verdrucken⁺
 De scapen tegen de / herders / tucken
 Alle quaet regneert.

⁺Ozee iiiii
⁺Esaie i

⁺Eccle viii

⁺Roma viii

⁺Mat xxiii

Die best kan sueren / nu meest triumpheert
Die tfutselboec studeert / die weet nu watte
Om loose vonden te vinden / elc practizeert
Trecht wert gecorrumpeert / geseyt op tplatte
Tvolc speelt met malcanderen gelijc de catte
Speelt metter ratte / men siet trouwe verstieven
Al en is de werelt noch ditte noch datte
Tsal noch eens beteren alst god sal ghelieven

Aensiet de kercke / is nu vol confusen
Tginc bat te wercke doen dabdijen waren clusen
En doen de abten / woonden als musen
In gaten in holen
Nu maken si den blaet met hoogen husen
Men siet hoet gaet / si brassen si busen
Si rijden peerden si verkeeren si flusen

Als de herders dolen⁺

Dan werden de scapen / vanden wolven gestolen
 Dwelc wert bequolen / vanden goeden wachermen
 Bisdommen werden / den kinderen bevolen
 Die noch gaen ter scolen / gods moets ontfermen
 Hoe soude een wicht de scapen beschermen
 Wi muegen wel kermen / duer dit mesrieven
 Maer al eest nu quaet / ic blive bi dees termen
 Tsal noch eens beteren alst god sal gelieven

⁺Johan x

Princen en heeren / nu vechten *ende* striden
 Op datse in eeren / mochten verbliden
 Maer deere gods / setten si besiden
 Al gaet si verloren
 Si souden tgevechte / int christen bloet miden
 Met scerpen rechte / de kettters castiden

Nu laten si den armen / lantman af riden ⁺	
En bederven tcoren	⁺ Esaie iii
De capiteynen vollen haer tresoren	
Tvolc wert gescoren / men salse saen villen ⁺	
Dlant is vol dwalinghen / achter en voren ⁺	⁺ Amos iii
Die te straffen horen / behoeven geen brillen	⁺ Esaie i
Si sien door de vinger / de quade vercrillen	
Si doen datse willen / men hangt die cleyn dieven	
De groote laetmen loopen / tghelt cant al stillen	
Tsal noch eens beteren alst god sal gelieven. ⁺	
	⁺ Esaie i
Den coopman wilt kijken / al omme int ronde	
Siet de practijcken / woecker en is geen sonde	
Si makent recht oft men gheen god en vonde	
Men vreest gheen plaghen	
Merct hoese verloven / si liegen metten monde.	

Tbeste leyt boven / tquaetste ten gronde⁺
 Si wegen tgoet uute / metten lichten ponde
 In valsche waghē
 Darm gemeynte schieten / si in haer magen
 Siet hoese hen dragen / als princen en graven
 Dan loopense wech / dan makense haer daghen
 De sculdēnaers clagen / si latense draven
 Sy onthouden den loon / vanden armen slaven
 Si geven gaven / en vercrijgen brieven
 Maer al sijn de goey coopliē schier witte raven
 Tsal noch eens beteren alst god sal gelieven

⁺Prover xx

Willeken dunct mi / sijn / al omme patere
 In sonden vry / sijn / dat es de matere
 En eygen goet duncken / es procuratere
 Tsijn nu al propheten

Dees Duytsce doctoren / hebben den snatere
 Si stroyen erroren / te lande te watere
 Arm dwasen / u waer beter een clatere
 Wilt ghi u vermeten
 Scriftuere te verstane / vol secreten
 Leert doch eerst weten / tgene dat u es noot
 Si studeren som datse haer werc vergeten
 De kinder soudent eten / ja haddense broot
 Leeft oft volc van Ysrael / gods gramscap ontvloot
 Wanneerse haer hoot / tegen Moysen op hieven
 Maer al haet Malchus / Petrum totter doot
 Tsal noch eens beteren alst god sal gelieven

Prinche.

Reyn prince vermaert / recht herde der scapen⁺
 Ons allen bewaert / veel wolven na ons gapen
 Die geerne donnosele / soudent op rapen

⁺Johan x

Wantse weldoen haten
 Wilt bi ons bliven / als ons herders slapen
 En wilt verdriven / des viants knapen
 Die roepen op nonnen / muncken en papen
 En elcken verwaten
 En selve sijnt sondighe / stinckende vaten
 Och wilde elc laten / sijn sondige seden
 God verwecte goey herders tot onser baten
 Maer in alle staten / is duecht vertreden⁺
 Het hoeft es siec / en alle de leden
 Roept met gebeden / steenen herten wilt clieven
 Hoe qualijc dat gaet / opten dach van heden
 Tsal noch eens beteren alst god sal gelieven

⁺Esaie i

Refereyn.

Weer geestelic / weerlic / boeren / oft prelaten
 Wi sijn arm crancke / sondige vaten

Idel van duechden / maer vol ghebreken⁺
 Hoe comt *dan* / dat wi / malcanderen dus haten⁺
 Beclappen / beliegen / dragen achter straten
 Die selve totten ooren / in sonden steken
 Dat volc nu dinct derft wel stoutelic spreken
 En princepalic van muncken en papen
 En hoe si de waerheit / bet seggen oft preken
 Hoe veninege slangen / daer meer op gapen
 En oft de priesters / som uut waren om rapen
 Ten sijn geen ingelen / maer menschen cranc
 Besiet u selven / arm schorfte schapen
 Peynst gaen si crepele ghi gaet wel manck
 Ghi hoort ooc geerne inden budel geclanck
 Eest wonder oft priesters / geerne penningen sien
 Ic segge ic en diene om geenen danck
 Priesters sijn ooc menscen als ander lien

⁺Roma iii

⁺Psal xiii

Scaemt u clappaerts vol valscher suspitien⁺
 Ghi muecht wel vreesen / gods strange punitien
 Als hi ten oordeele / sal sijn gheseten⁺
 Si seggen dat de papen / beneficien
 Coopen en vercoopen dees quade conditien
 Mercken si wel / maer si hebben vergeten
 Hoe si selve tsweet / vanden armen eten
 God weet / hoese som / crigen haer substantie
 Door liegen / bedriegen / ontscriven / ontmeten
 Oft anders duer woekere / oft finantie
 Banckeroete / dats een ghemeen usantie
 So wel onder de Duytschen / als onder de Walen
 Een quinckernel / dats de quitantie
 Si en willen van tween / niet eene betalen
 Dit volc seit dat papen / en muncken dwalen
 En haers selfs hoofken en willen si niet wien

⁺Mat vii

⁺Mat xiiii

Merct uus selfs crancheit en segt sonder dralen
 Priesters sijn ooc menscen als ander lien

Oft priesters ooc / som / met vrouwen omgaen
 Ic en segge niet / ten is qualic gedaen
 Maer salmen haer crancheit / daer omme verbreiden⁺
 Ghi gehoude mans / wilt mi wel verstaen⁺
 Ghi hebt voor de kercke / een huysvrouwe ontfaen⁺
 En hebt gesworen / onder u beyden
 Dat ghi van malcanderen niet en sult sceyden
 Sidi altijd getrouwe / uwen pare
 Ghi gaet u oock somtijts / bi andere vermeyden
 En laet u wijf / en verquistet hare
 Oft de priesters ooc somtijts / hadden een care
 De duvel die u quelt / hen ooc tempteert
 Haer lichaem als duwe / geseyt int clare

⁺Gene ii

⁺Ephe v

⁺i Corin vi

Es tot alder crancheyt / geinclineert
Dit gevoeldi in u selven / als ghi wel jugeot
Hier soude om dincken / als ghi yet saecht gescyen
En seggen als yemant / de priesters accuseert
Priesters sijn ooc menscen als ander lien

Oft priesters ooc somtijts / lachen en singen
Bi goet geselschap / dansen en springhen
En oft si in vruechden / waren de meeste
Salmense begripen / met sulcken dingen
Al sietmen hen ooc / een baccken uut bringen
Sgelijcx ooc wachten / met bliden gheeste
Die nemmermeer en verhuecht is wel een beeste
Si moeten ooc somtijts / haer hertken verlichten
Peynst hoe geerne ghi sijt / inde feeste
Daer vruecht hantieren / Vrou Venus nichten

Oft priesters ooc sagen / op scoone aensichten
Salmense voor boeven achten / ter stont
En oftse ooc prisen de beste gericht
Peynst wat goets smaect ooc wel in uwen mont
Eer ghy priesters begrijpt / gaet in uus selfs gront
En eest dat ghi daer vint / sgelijcx van dien
Laetse onbegrepen / en segt goet ront
Priesters sijn ooc menscen als ander lien

Prince achterclappers / en luegen vinderen
Sullen selden eens anders / gebrec verminderen
Maer liever vermeerderen / elc si op sijn hoede
Oft priesters mesdoen / wat macht ons hinderen
Wi sijn al tsamen / Adams kinderen
Te samen geset / van vleessce en van bloede
Men soude alle dingen / keeren int goede

Metten pryesterlijcken staet / spotten en gecken
 Maer doen gelijc / Constantinus de Vroede
 Die haer misdaet / metten mantel woude decken
 Dit soude u met rechte / tot duechden verwecken
 Die met achterclappe / haren tijt verquisten
 Met luegenen der priesters / fame bevlecken
 Seydense noch niet meer / dan si en wisten
 Hoort ghi Lutersce / evangelisten
 Die gods stathouders / dus al omme bespien
 Laet staen u clappen ghi duvelsce artisen
 Priesters sijn ooc menscen als ander lien

Refereyn op den geheelen A b c etcetera

Als ic sie hoet nu / in alle plaetsen / staet
 Aenmerckende alle / dese vreemde abusen
 So dunctmi / dat de weerelt op scaetsen / gaet

Verkeert / seer wonderlijc / vol confusen⁺
 Eendrachticheyt wert *verjaecht* / si moet verhusen
 Liefte vergaet en haet / houdet velt⁺
 Men acht nu cloosters / kercken oft clusen
 Gods dienst gaet te nyete / de *waerheit* lijt geweld
 Veel wolven werden onder / gods *scaepkens* getelt
 Hieremias wert *verjaecht* / Ezechiël verbeent
 Die de *waerheit* wilt seggen / dus eest nu gestelt
 Wert schiere als sinte Steven gesteent
 De werelt is op een ende / voorwaer ic meent

†i Joan v

†Mat xxiiii

Besiet den ottere / nu sinen tant / scerpen
 Om te verbitene / al die hem tsegen sijn
 Oude *gewoonten* / wilt hi vander hant werpen
 Al mach daer / der sielen / profijt in gelegen / sijn
 Hi scrijft daer de *menscen* / meest toe *genegen*⁹ / sijn

9 Verbeterd uit *genegenen*.

Hier omme sijn valsce leeren becliven
 Vryheit / ongehoorsaemheit / dwelc saechte wegen sijn
 Daer willen quaewillige / meest bi bliven
 Si blasphemeren / si pruetelen / si kiven
 Eest dat hem yemant contrarie seyt
 In haer dwalinge / si lanc so meer verstiven
 Te rechte dit jammer / elc goet herte bescreyt
 Tes deerlijc als deen blinde den anderen leyt

Cleyne es devotie onder den volcke / nu
 Penitentie te doene / wert letter geacht
 Over de waerheit drijft / een duyster wolcke / nu
 Daert voormaels claer dach was daer eest nu nacht
 Veel vreemder opinien / werden bedacht
 Vanden uitgeloopen munc / te Swerten Berge
 Deen blinde leyt den anderen / inde gracht

Hi maect den volcke / conscientie lerge
Hi stellet hen soetkens / si sugen vanden merge
Maert venijn is bedect / dat blijft in muten
Anderlien goey wercken / verkeeren si in erghe
Si blasphemeren / si liegen si stuten
De snaren slaen discoort int vier metter luten

Die voormaels int gelove / simpel en slecht was
Sietmen vanden weghe / der waerheit wijcken
Men heetet nu crom / dat voormaels recht / was
Door nieuwe vonden / en loose practijcken
Elc wilt nu / op eenen anderen kijcken
Niet achtende / al is hi selver besmet
Sietmen in tgeestelic volc / gebreken blijcken
Dat wert in scrifte / op kercken geset
Nochtans stater gescreven / in Christus wet

Mint uwen even naesten / hoe sidi dus bot⁺
 Wert hi *verdoemt* en veroordeelt in sviants net
 Die uut nide eenen slechten mensce heet sot⁺
 Waer vaert hi die de stathouders gods bespot

⁺Deutro vi

⁺Mathei v

Een yegelijc wilt / schier selver prelaet / wesen
 Tsijn nu al priesters / weer mans oft vrouwen
 Goey ouders voormaels / *den* priesterliken staet prezen
 Dwelc de jongers qualic onderhouwen
 Men siet nu tpriesterscap heel verdouwen
 Men heetse afgoden / en antecrists cnapen
 Om datse som anders / doen / dan si souwen
 Versmaetmen al tsamen / muncken en papen
 Geven si goey leere / wie wilder na gapen
 Maer haer gebreken / connen si wel bespien
 En meest deel sijnt selve / scorfte scapen

Die eens anders stof / in sijn ooghen wel sien⁺
 En haer selfs hoveken en willen si niet wien

⁺Mat vii

Financiers / makelaers / loose cooplien
 Volcxken die hem selven / qualic regeren
 Veel rapiamus / wi onder den hoop / sien
 Vanden genen / die alder meest / murmureren
 Si willen de geestelicheit / reformeren
 En haer selfs gebrec / si niet en mercken
 Swijcht dwasen / wat wildi / veel ordineren⁺

⁺Roma xiiii

Elc staet voor hem selven / weer papen oft clercken⁺
 Men sal elcken loonen / na sijn eyghen wercken
 In doordeel gods / so scrifture ons leert
 Al gesciender veel abusen / inder kercken
 Dat en wert met uwen clappe niet gekeert
 Ghi maer uus selfs sonden / daer duere en vermeert⁺

⁺Mat xvi

⁺Roma ii

Gebiet / ons Christus / niet onderdanicheit	
Mathei int drientwintichste / eest gescreven ⁺	
Siet hoe swaerlijc / wrac god de wederspannicheit	⁺ Mat xxiii
Die Chore / Dathan / en Abiron bedreven ⁺	
Met twee hondert en vijftich / dye lieten dleven	⁺ Nume xvi
Om datse tegen Moyses / vielen so fel	
Weerspannige menscen wilt hier voor beven ⁺	
Weest gehoorsaem u prelaten na gods bevel	⁺ Hebre xiii
En leven si qualijc leeft selver wel ⁺	
Volcht den woorden <i>niet</i> de wercken ghi criges danc	⁺ Mat xxiii
En siet ghise vallen hout daer me gheen spel	
Het sijn menscen als ghije broosch <i>ende</i> cranc	
En gaen si crepele ghi gaet ooc wel manc	
Haet en nijt is groot / in veel menscen / vry	
Leefde Petrus noch / men sloech hem nu doot	

Want quaet doen / quaet scriven / quaet wenscen si
 Den paus van Rome naest Christus ons hoot
 Men behoeft geen prelaten / ten es geen noot⁺
 Dus spraken si ooc / die de waerhey misten
 Heeft de paus gebreken / si hanghent op sijn broot
 Si soudent wel helen / als sijt niet en wisten
 Onderdanige scaepkens / heeten papisten
 De paus antechrist / wat abelder slot
 De scriftuere verkeeren si met valschen listen
 Veel menscen bringende in sviants cot
 Snijt af de quaey leden eer theel lichaem verrot

⁺Nume xvi

Ic sorge ons plage / in corten dagen / naect
 Om dat de sonden / dus overvloedich / sijn
 Kent u misdaet / eer ghi de plagen / smaect⁺
 Wiens tanden van nide / dus scerp dus bloedich / sijn

⁺Ozee iiiii

Besiet u selven / wilt niet meer moedich sijn⁺
 Wederspannich / verwaent / dus stout dus coene
 Maer om datse som rijcke / en voorspoedich sijn
 So en wetense van weelden / wat te doene
 Waermen comt / in weertscappen / avont oft noene
 Daer moetent papen / en muncken ontghelden
 Men verhalet daer al / eest rijpe oft groene
 Wistense een moort / si soudense melden
 En groote luegenen gebreken daer selden

⁺Deute xxxii

Knaecht mijn beenken die wilt / ic werpt int hondert al
 Diet aengaet / macht in sijn tessce steken
 Want het waer quaet / hiet ick yemant bisondert mal
 Daer ic in veel lien / sie wijsheyt gebreken
 Leeke ambachts lien / willen nu preken
 Men gelooftse schier bat / dan geleerde mans

Dees Duytsce clercken / vol valscher treken
Versmaden nu alle doctoren bicans
Maer die mede *aenhouwen aen* den nieuwen dans
Sijn alleene geleert / vernuft ende wijs
Al waert een spinster / oft een ander arm gans
Sulc volchde haer leeringe / en haer advijs
Siet toe en timmert op geen bevende ijs

Leefde Ambrosius en Richardus noch
Men hietse nu esels / met langhen ooren
Al preecte Augustinus / en Bernardus / noch
Veel menscen / en soudender / niet na hooren
Want men siet hoe grooten geleerden doctoren
Al scriven si goey redene / en claer besceet
Si moeten al dolen / dat es verloren
Maer eenen ketter sijn / si te hooren bereet

Dien geloofmen al omme wien lief oft leet
 Hoe seere men hem siet / de waerheit croken
 Elc sie toe / onder een scaepkens cleet
 Es claerlijc / een gripende wolf gedoken
 Want valsce propheten heeft *Cristus* voorsproken⁺

⁺Mathei vii

Mi wondert grootelijc / boven maten
 Dat volc heensdaechs / dus seere verblint es
 Datse hem met woorden / dus verdoven laten
 Van eenen wiens leven / hen onbekint es
 Eest hi alleene / die van god bemint / es
 Heeft hi *hem* sinen nausten raet laten weten
 Voorwaer mi dunct / dat hi dwaes gesint / es
 Dat hi hem boven andere derf vermeten
 Die hem in duechden / bet hebben gequeten
 Dan hi na dat sijn / selfs scriften tugen

Daer geen quaey woorden / hi en sijn⁺ vergeten⁺
 Dwelc sijn discipulen wel van hem sugen
 Dwaes sijn si die met alle winden bugen

⁺Ephe iiiii

Niet beters dan elc den ouden pat loopt
 Want nieuwe wegen / doen dicwils dwalen
 Die wel doet eenen scat / in shemels stat hoopt
 Daer af den loon / nemmermeer en sal falen⁺
 Die wel doet / god salt / hem wel betalen⁺
 Als de siele comt / voorsijn presentie⁺
 Al hoordi nu yemant / anders verhalen
 Vliet sulcken menscen / geeft hem geen credentie
 Schout haer leere / boven de pestilentie
 Oft ghi wert daer duere / van gode getogen
 Gelooft niet so saen / een smans sententie⁺
 Hi heeft meer luegenen / dan eene geloghen

⁺Luce xii

⁺Mathei x

⁺Mat x

⁺Esaie ix

Die lichtelijc geloof wert saen bedrogen⁺

⁺Eccle xix

Op *dat* hi t*gemeijn* volc / tot *hemwaert* trecken mochte
 So roept hi op de geestelicheit moort
 Op dat hi t*bedroch* / te bet bedecken / mochte
 So bracht hi eerst veel devocien voort
 Sijn venijn *verbreidende* / oost / west / *suydt* / noort
 In dorpen in steden binnen en buten
 Heel kerstenrijc / isser duere verstoort
 Al omme spreedmen / van luten / van fluten
 Certeyn sijn ooren / muegen hem wel tuten
 Want waermen *coemt* / men hoorter af snappen
 En de duecht diemen daer uut siet spruten
 Es dat si deen luegen aen dander lappen
 Dat sal al drupen op sijnder cappen

Predicanten / diemen hier voortijts liep na

Hoortmen nu antechristus / apostelen noemen
 Men versmaetse nu / daermen eens riep / na
 En men wiltse veroordeelen en verdoemen⁺
 Die dlant geerne soudē / van dwalingen broemen
 Heeten helsce honden / en eertsce vianden
 Scoenlappers hem boven doctoren beroemen
 Ic hope ten is hier niet maer in ander landen
 Daer en achtmen op paus oft op sijn banden
 Aen allen predicanten weetmen nu een lac
 Riedt yemant men sal dees boecxkens verbranden
 Men riep crucifige inden sac inden sac
 Soect dit volc god / jaes haer eygen gemac

⁺ii Para xxxvi

Quaet is de saeyere / en quaet saet saeyt / hi⁺
 Wildi den boom kennen / merct wel sijn vruchten⁺
 So den vogel gebect is voorwaer so craeyt / hi

⁺Mat xiii

⁺Mat vii

Men hooret heesdaechs / aen de geruchten
 De geestelicheit en machmen / nergens geluchten
 Sijnt moniken / sijnt nonnen / men doet hen verdriet
 Salt noch lange dueren / ic soudts mi beduchten
 Het clootken en is noch / ten ende niet
 Hoe voer Arrius / die thooft der ketters hiet
 Tsal noch alcomen / teenen exteren neste
 Goey herten en twifelt / niet al hoordi yet
 Die waerheyt / salt al verwinnen / int leste
 Peynst altijt / douliekens sijn de beste⁺

⁺iii Esdre iii

Redene voormaels / te disputeren / plach
 Nu disputeertmen / metter lien sonden
 Geleerde mannen / men voortijts studeren sach
 Om dat si de waerheit / wel souden orconden
 Nu studeertmen om te vinden / nieuwe vonden

In dleven van papen / muncken / en nonnen
Tvolc haet malcanderen / als Torcken en honden
Die tspel eerst rocte / wat heeft hi gewonnen
Het es geroct / maer noch niet volsponnen
Daer menich goet herte / af es vereent
Waer sal hijt verantwoorden / diet heeft begonnen
Een geestelic man / de geestelicheit vercleent
Oft de duvel heeft ergens een cappe ontleent

Siet nu de werelt / wel al omme / aen
Vol lidens / vol verdriets / vol tribulatiën
Mars wil door oorloge / opte bomme slaen
Goey herten sien / so veel temptatiën
Dieren tijt naect ooc in corter spatien
Want door menichte / der sonden / oyt plagen vielen
Waer af is liefde onder de christen natien

Deen bruer wilt nu / den anderen vernielen ⁺	
Sulc vergeet de salicheit / van sijnder sielen	⁺ Hiere ix
En moeyt hem met / gods oordeelen verholen ⁺	
Kerstenrijc sietmen / vol dwalingen crielen	⁺ Proe xxv
Leeke menscen houden / heymelijcke scolen	
Quaet geselschap heeft god veel sielen ghestolen ⁺	⁺ Prover i
Tes al evangelie dat den mont spreect	
Maer de wercken / openbaerlic / bewisen ⁺	
Datter wat anders / inder herten gront / steect	⁺ Esaie xxix
Aen de wercken / kentmen / der menschen ghijsen ⁺	
Dat wi vele devangelie / prijsen ⁺	⁺ Mathei vii
Dat en sal ons in doordeel gods / niet scoonen	⁺ Joan iii
Maer die wel doet / sal glorioos verrisen	
Goey wercken goeden loon en laet u niet hoonen ⁺	
Leest de scriftuere / niet om verschoonen	⁺ Johan v

Leert u devangelie / dat ghi sult vloecken
En haten alle / geestelijcke / persoonen
Waer staet dat gescreven / willet mi soecken
Ghi Duytsce doctoren oversiet u boecken

Waer sidi doctorinnen / ic wil ooc groeten / u
Had ic dat vergeten / ghi sout u beclagen
Het vlas is diere / spint vry met moeten / nu
Maer int studeren / en muechdy niet vertragen
Ghi moet de sorge / ooc helpen dragen
Oft het soude inder kercken / al qualic gaen
Malloten god en sal u / daer na niet vragen
Draecht sorge voor duwe en ghi hebt voldae
Wat meyndi / wildi die scriftuere verstaen
Boven mannen / die vol doctrinen scinen
Door tgroot abuys en weet ic wat seggen saen

Staet de wijsheit nu op spinsters en baghijnen
So gaet dat geloeve wel op plattijnen

Christe Jesu / wiens dierbaer / bloet swam⁺
Om dat wi ons sielen / daer in soudē baden⁺
Verleent ons gratie / ootmoedich goet / lam⁺
Der heiliger kercken / staet nu in staden⁺
Wildi ons helpen / wie mach ons scaden
Niemant / al doetmen ons / liden en swaerheyt
De prelaten der kercken / wilt ooc beraden
Verlicht haer herten / met uwer claerheit
Den dolenden geest / kennisse der waerheit
Op datse haer / scult / hier muegen af kerven
Tes beter nu gesucht / dan datmen hier na screit
Maria gods moeder / wilt ons verwerven
Een duechtsaem leven een salich sterven

⁺Luce xxii

⁺Apoca i

⁺Johan i

⁺Roma viii

Vijftien hondert drientwintich men scriven / sach
 Eenentwintich in november tsi elcken bekent
 Desen a b slecht van sne wier om kiven / mach
 Was duer jonste diet begonste doen volent

[Dit coemt meest al tsamen uut Luthers doctrine]

O Heere der heeren / wilt onser ontfermen
 Bewaert u scaepkens / aylacen wachermen
 Want tsijn nu de perikeloose tiden⁺
 Daer Paulus af scrijft / elc mach wel kermen
 De helsce geesten / met legionen swermen
 Tes al boos / waer dat wi gaen oft rijden
 Wi sien tristen volc / aen alle siden
 Vechten en strijden
 Malcanderen benijden
 En broederlijke liefde / geheel vercouwen⁺
 Ongeloove regneert / wie mach hem verbliden

⁺ii Timo iii

⁺Mat xxiiii

Wi moeten ons liden
 God wil ons bevriden
 Want alle de werelt / is vol ontrouwen⁺
 Gheen staten en leven / also si souwen
 Des ic van vreesen / geheel verdwine
 Maer datmen gods geboden dus luttel siet houwen
 Dit comt meestal tsamen uut Luthers doctrine

⁺Psal xiii

Wat isser corts al oncruyts / gesproten
 Wat isser in Duytschlant / al bloets vergoten
 Tot groten profijte / vanden helscen draken
 Kercken berooft / ten heeft hen niet verdrotten
 Wat wert daer menich / clooster ontsloten
 Daer de boeven Christus / maechdekens ontsaken
 Wat isser al die haer / geloofen versaken
 Gheen werc en maken

Van dat si eens spraken
 Wat sietmer al aen / dese dwalinghe hanghen
 Waer sal dit volcxken / ten eynde geraken
 Sommighe op kaken
 Dander aen staken⁺
 Na wercken sullen si / noch loon ontfangen
 Dit gespuys is arger / dan broetsel van slangen
 Si vergeven die sielen / met haren venijne
 Maer datmen nu gaet / dese slimme gangen
 Dit comt meest al tsamen uut Luthers doctrine

†i Corin iii

De prince der duvelen / is ontbonden
 En hi heeft sijn ingelen uut gesonden
 Maer selve heeft hi Lutherum beseten
 Hi leert de menschen leven / al warent honden
 Noyt veel arger ketter / en was ghevonden

Als Arrius / heeft hi hem ghequeten
Als thooft van alle valsce propheten
Door sijn stout vermeten
Wilt hi meer weten
Dan al die geweest sijn binnen dusent jaren
Augustinus scriften / vol dieper secreten
Si al vergheten
Als out en versleten
Hieronimum / Ambrosium sietmen sparen
Ja sommige seggen / dat al esels waren
En datse nu liggen / inde helsce pijn
Dat alle de landen dus qualic varen
Dit comt meest al tsamen uut Luthers doctrijne

De muncken hangen / haer cappen opte tunen
De papen laten bewassen / haer crunen

En gaet als ruters den cost bejaghen
Dit volc is arger / dan de Hunen
Si eten svrydaechs / wel vette capunen
Hoe datse vasten / en derfinen niet vragen
Tcruys Christi en willen / si niet dragen
Het duncken hem saghen
Si vollen haer maghen
En volgen haer eygen / sinlijc beroeren
Siet eens hoe viertmen / de heilige dagen
Al crighen wi plaghen
Wi verdienen slaghen
Nonnen die reinicheyt / geloofden en swoeren
Loopen uuten cloosters / en worden hoeren
Een verlopen munc / trout een bagijne
Wat sal ic seggen / van deser voeren
Dit comt meest al tsamen uut Luthers doctrine

Men veracht nu gods moeder en alle santen
 Spinsters / naeysters / malloten / en danten
 Dit sijn god wouts nu al doctorinnen
 Overspeelders / bedriegers / droncken callanten
 Sijn nu doctoren en predicanten
 Si verstaen scriftuere / na haer eygen sinnen
 Sy sugen quaet uut goet / en slachten der spinne
 Si rasen van binnen
 Tes goet om kinnen
 Si soecken hem selven / avont en noene⁺
 Haer sinlicheit / en willen si niet verwinnen
 Wellust si minnen
 Wat si beghinnen
 Selden oft nemmermeer / gaen si te sermoene
 Maer preecter ergens / een ketter int groene
 Daer loopen si / om elc de eerste te sine

⁺ii Timo iii

Dat tvolc in quaet doen / nu es dus coene
 Dit comt meest al tsamen uut Luthers doctrine

Leest alle cronijcken / en verstaet den keest
 De menscen en waren noyt / dus ongevrees
 Wie sietmen god soecken / letter oft gheene
 De Lutherianen / roepen al den gheest
 Maer na mijn duncken / tvleschs soecken si meest
 Want certeyn si slapen / seer noode alleene
 Leent yemant eens anders wijf / al heeft hi eene⁺
 Tgoet is alghemeene
 Dus weest vry van weene
 Men derf nyet biechten / ten is maer een suchten
 Leeft ergens een maechdeken / suver en reene
 Si knaghent ten beene
 Om van god te scheene

⁺Jacobi iii

Luthers secte en mach / geen maechden geluchten
 Hi heeft ooc een gaeyken / gaen de geruchten
 Daer hi mede speelt / achter de gaerdijne
 Gelijk den boom is / so bringt hi vruchten⁺
 Dit comt meest al tsamen uut *Luthers doctrine*

⁺Mat vii

Men derf niet vasten / niet beden niet vieren
 Hout Luthers leere / raden / die boose ghieren
 Tgeloove is genoeg Christus heeft betaelt
 Laet beelden breken / berooven ontciere
 Gaet niet te biechten / tsijn quade manieren
 Want de kercke / heeft tot noch toe gedwaelt
 Gods geest is alleene / op Lutherum gedaelt
 Die heeft hem bestraelt
 Dus raet aen hem haelt
 So muechdi leiden / een wellustich leven

Laet de papisten / volcht *hem* / rasch niet en draelt
 Alle duechden versmaelt
 En in sonden verstaelt
 Tes den wille gods / hi salt saen vergeven
 Doude gesellen / hebben te scherp gescreven
 Ghi sullet al beter / vinden / ten fijne
 Daer en is geen vagevier / vry laet niet beven
 Dit comt meest al tsamen uut *Luthers doctrine*

Prince comt uut *Luthers leere* / oock eenich goet
 Neent moet ghi antwoorden / sidi anders vroet
 Maer hi met alle / sinen ghesellen
 Sijn scadelijcke wolven / onder cristen bloet
 Die de scaepkens vermoorden / die Christus voet⁺
 Tsijn rechte ingelroeyen / vander hellen⁺
 Ghinct na haren wille / men soude vellen

⁺Mat vii

⁺Joan x

Clusen en cellen
 Cloosters capellen
 Want so si seggen / men behoeft geen kercken
 De clocken heeten si / antechrists bellen
 Ten is niet om spellen
 Oft oock om tellen
 Tquaet dat bedriven / dees Lutersce clercken
 Si ontraden alle goede / wercken
 Hier omme blive ic / noch bi dmine
 Want willen wy / de werelt nu wel aenmercken
 Alle quaet comt meest uut Luthers doctrine

Refereyn.

O Eewige clærheit / diet al doet verlichten⁺
 Sent doch u stralen / op ons arme wichten⁺
 Wi roepen tot u om consolatie

⁺Joan i
⁺Psal xlvii

Siet hoe veel wolven / de scapen bevichten
 Wie mach ontgaen / haer veninege schichten
 Niemand dan die ghi jondt / u gratie
 Op eerde en was noyt / booser natie
 Naer mijn estimatie
 Dan dese vertwijfelde / Lutheranen
 Si maken onder tvolc / twist en turbatie
 En disputatie
 Op datse alle duechden / mochten uut planen
 En men siet hoe datse uut steken haer vanen
 Men laetse betijden / dwelc ic beclage
 Wie strijt daer tsegen / wie coemt hen ter banen
 Letter yemant / dus segge ic met heeten tranen
 Hier om groeyt de dwalinge alle daghe[†]

[†]Mat xiii

O geestelike prelaten / van hooger famen

Paus / cardinalen / bisscoppen / al tsamen	
Ghi sijt al wachters / gestelt opten toren ⁺	
Om te trompen / alser vianden quamen	⁺ Ezechi xxxiii
Sidi nu in slape / ghi mueget u wel scamen	
Tot herders des volcx / sidi vercoren ⁺	
Wert yemant duer u onachtsaemheit verloren	⁺ Johan xxi
God heeft ghesworen	
Van uwen handen / sal hi eyscen haer bloet	
Maer so hi duer Ezechiel / sprac te voren ⁺	
Ghi hebt gheschoren	⁺ Ezechi xxxiii
De scapen niet geweyt / maer u selven gevoedt ⁺	
Ghi soect u eygen eere / en tijtlicj goet ⁺	⁺ Ezec xxxvii
In gods eere te soecken sidi seer traghe	⁺ Esaie i
Om dat ghi de scapen / niet wel en hoet	
Comen de wolven / om dat ghi dit doet ⁺	
Hier om groeyt de dwalinge alle daghe	⁺ Joan x

Ghi predicanten / ontpluyct u monden ⁺	
Roept sonder ophouden / segt den volcke hair sonden	⁺ Esaie lviii
Laet u stemme luden / als een trompet	
Waer werden nu vierige leeraers vonden ⁺	
Ay lacen tsijn meest / al stomme / honden	⁺ Esaie lvi
Si en connen niet bassen / hier om wert gods wet	
Vergeten en heel / achter rugge geset	
Tsimpel volc comt int net	
En volgen met hoopen / na Luthers doctrine	
Om dat daer so menich / rijc groot cadet	
Mede is besmet	
Vreesen de predicanten / scade en pine	
Si sorgen om die waerheit / vervolcht te sine	
Voor tgelooove en wilt nyemant laten sijn crage	
De wijnroepers mingen / dwater metten wine ⁺	
Dies seggic noch eens en blive bi dmine	⁺ Esaie i

Hier om groeyt de dwalinge alle daghe

Doctoren geleert / inde theologie

Ghi behoort te weerstane / de kettery⁺

Hier om soudi inde scriftuere studeren⁺

Maer ghi let meer / op ander fantasie

Op poetrie en philosophie

En als ghi de ketters / gaet examineren

Ghi wiltse veel te soetelijc / hanteren

Te saen absolveren

Als sijt willen / weerroepen / ghi laet u paeen

En siedi niet / hoe dat sijt revoceren

Datse u tromperen

Als een riet si met allen / winden draeyen

Haren ouden sanc si ter stont weer craeyen

En loopen ter scolen / achter de hage

⁺i Timo iiii

⁺ii Timo ii

Haer ketterie / si al omme saeyen
 De cleyn correctie doetse verfraeyen
 Hier om groeyt de dwalinge alle dage

O weerlijcke vorsten / elc si nu een man
 Tgeestelic sweert / de kettters *niet* bedwingen en *can*
 Wat de predicanten roepen oft kiven
 Si spotten daer mede / si en vreesen geenen ban
 Haddise gestraft / doen tspel eerst began
 Twaer gedaen / nu sijnse quaet om verdriven
 Men is hen niet straf / men wiltse niet ontliven
 De ronde schijven
 Werden heensdaechs / veel te seere begeert⁺
 Dit doet veel volcx / in haer dwalinge bliven⁺
 Na Paulus scriven
 Ghi en hebt te vergeefs / niet ontfangen tswert⁺

⁺Eze xxii

⁺Michee ii

⁺Roma xxxi

Die tgelooove / niet en bescermt / en is niet weert
 Dat hi eenen princeliken / name draghe
 Om eertsce eere / en spaertmen / harnas oft peert
 Gods eere gaet te niete / dit is dat mi deert
 Hier om groeyt de dwalinge alle dage

Ingeniose geesten / wilt dit wel spellen
 De princen sijn ontrouwe / der dieven ghesellen⁺
 De vos en de wolf / houden de wake⁺
 Si en willen de bruers / in Christo niet quellen
 Want mochtmen de rechte waerheyt vertellen
 Si sijn som siec / vanden selven ongemake
 Al sietmen de ketters / op een cake
 Dats een cleen sake
 Al hechtmen hem een cruysken / opte mouwe
 Dit dunct hem al eere / peynst oft ict rake

⁺Esaie i

⁺Sopho iii

Best aen eenen stake
Want ter stont als si af sijn so eest weder douwe
Si en sijn maer te quader / weer man oft vrouwe
Wie isser af gebetert / solveert dees vrage
Hoe datse sweeren / si en houden geen trouwe
Wantmense niet en straft alsomen souwe
Hier om groeyt de dwalinge alle daghe

Daer en is schier niemant / die tgheloove bemint
Hier om seylen de ketters / al voordien wint
Si bedriegen veel volcx soot heeft gebleken
Maer al eest dat volc som / haer bedroch wel kint
Liefte / en profijt / haer herte / verblint
Daerse den voet / onder de tafel steken
Si swigen en loven / si en derven niet spreken
Maer hooren na tpreken

Want si vreesen te verliesen / de lekker beten⁺
 Wien sietmen als Phinees gods lachter wreken
 Certejn wi ghebreken
 Meest al hier inne ic derfs mi vermeten
 Paulus scrijft wilt metten ketters niet eten⁺
 Groetse niet seyt sint Jan oft u naect plage⁺
 Christus raedt wacht u voor valsce propheten⁺
 Ay lacen dit wert al tsamen vergeten
 Hierom groeyt de dwalinge alle dage

⁺Nume xxv

⁺i Corin v

⁺i Johe i

⁺Mathei vii

Princelijcke herders in beyden staten
 Paus cardinalen / bisscoppen / legaten
 Regeerders van landen ende van steden
 Bescermt de kercke en comt haer te baten
 Maer de kersten princen malcanderen haten
 Theel lichaem is siec van boven tot beneden

Dbloet Christi wert onder de voeten getreden
 Opten dach van heden
 De seven sacramenten / werden bespot
 Ten sal niet beteren / de quade leden
 En sijn af gesneden
 Want een quaet let / alle de leden verrot
 Gelijk een mottich cleet / dander cleeren vermot
 Waert dat elc prelaet / dit wel aensaghe
 Hi castijde de ketter / maer dit es tslot
 Tes al vaerken sot en kindeken sot
 Hier om groeyt de dwalinge alle daghe

[Tsijn eertsce duvels die de menschen quellen]

EEn vertwifelt ketter argher dan een Jode
 Verloochent munck recht antecrists bode
 En alle tvolcxken van sijnder partijen
 Verleyden de menschen in spijte van gode

Twaer wel van node datmense vlode
 Als draken serpenten venijnege prien
 Si bringen doctours in theologien
 Tot ketterien
 Venineger dan oyt Basiliscus hanen
 Si verstaen scriftuere na haer fantasien
 Cloosters abdien
 Bederven dese boose Lutheranen
 Als heidenen Turcken *ende* Soudanen
 Breken si beelden in kercken in capellen
 Hoe sal icse best noemen na mijn wanen⁺
 Tsijn eertsche duvels die de menscen quellen

⁺Gene iii

Het helse serpent / sijn fenijn uut spooch
 Waer duere hi ons ouders / te valle tooch
 Eet *vander* vrucht sprac hi / ghi sult god gelijcken

Goet en quaet weten / merct hoe hise bedrooch
 Ghi en sult niet sterven / de duvel looch
 Dus doen ooc sijn dienaers / in alle wijcken
 Si trecken tvolc / met loosen practijcken
 So men siet blijcken
 Si preken vryheit / daer de menscen na haken
 Het honich si om den mont / al strijcken⁺
 Den armen den rijcken
 Ontraden si vasten / bidden en waken
 Si prisen gemak / scerpheit si laken
 Hier duer bringen / si veel sielen ter hellen
 Ic segt u al tsamen / wilt de waerheit smaken
 Tsijn eertsce duvels die de menscen quellen

⁺Roma xx

Gelyc Christus / sijn discipulen uut sandt⁺
 So sendt ooc de sine / de helsche viant

⁺Mat xvi

Die hem wel stoutelic / derven vermeten	
Scriftuere uut te leggen / na haer verstant	
Discoort verweckende / over alle dlant	
Als scorfte scapen / vander kercken gespleten	
Ongeleerde buffels / die niet en weten	
Griecxsche poeten ⁺	
Uutgelopen muncken / verkeerde van sinnen	⁺ Mat vii
Wacht u wilt Cristus woort niet vergeten	
Tsijn valsche propheten	
Al scijnent scapen / tsijn wolven van binnen	
Aen haer vruchten sult ghise kennen ⁺	
Als bocken / niet als scapen / salmense tellen	⁺ Mat xxv
Weer Lutheranen / oft Lutherinnen	
Tsijn eertsce duvels die de menscen quellen	
Si liegen luegenen / si scriven brieven ⁺	
	⁺ Ezechie xiii

Si stelen naem en fame / arger dan dieven
Si waren ooc weerdich / meerder pine
Haren helscen vadere / si ghelieven
Geestelic en weerlic / si gerieven
Het is hen alleleens / weer munc oft bagijne
Si bieden elcken / van haren venijne
In goeden schijne
Stroyen si haer valsche / verdoemde boecken
Tsijn eertsce neckers ic blive by dmine
Een volle dosijne
Mutsaerden aenden eers / ic en wilse niet vloecken
Men spaertse te seere / dit doetse vercloecken
De vos ende de wolf / sijn goede ghesellen
Si roepen den geest / maer tis tvleesch datse soeken
Tsijn eertsce duvels die de menschen quellen

Haer ketterlijcke boecken / doen si prenten
 En scinckense wech / als groote presenten
 Om datse tvenijn / wel souden verbreyden
 Hoort watse noch doen / dees valsce serpente
 Si gaen in cloosters / met haren argumenten
 De gheestelike maechden / smeeken en vleyden⁺
 Wat sit ghi hier gesloten / wilt van hier sceyden
 En gaet u vermeyden
 Wast en vermenichfuldicht / het sijn gods woorden⁺
 Wilt dit vervullen / rasch sonder beyden
 Elc mocht wel screyden
 Dat si de sielen / dus deerlijc vermoorden
 In dooste / in dweste / suden en noorden
 Al omme sijt in / tverweerde stellen
 Ic derf wel seggen / al waert dat sijt hoorden
 Tsijn eertsce duvels die de menschen quellen

⁺Ezechie xiii

⁺Gene i

Dan comen de wijfs / noyt argher maren
Clappen en couten / als groote caren
Bi biechtvaders / predicanten / en doctoren
Geveynsdelijc / oft devote / hertkens waren
Hier mede isser vele / qualijc gevaren
Die hem sprake houden / acht ic half verloren
Si sullender bi argeren / al hadden sijt ghesworen
Elck hoeder hem voren
De vrouwen sijn subtiyl / bedriechlijc van zeden
Salomon de wijste / onder de sonne gheboren
Van god vercoren
Deden hem de vrouwen / niet afgoden aenbeden
Men vint valscher dan dye / opten dach van heden
Geleerde wilt doch / dit veersken wel spellen
Schout sulcken serpenten / wildi leven in vreden
Tsijn eertsce duvels die de menschen quellen

Al sijnt joncfrouwen / met steerten / oft cadetten
Gaetter niet me omme / tsijn sviants netten
Een besceten koe / wilder vele bescijten
Hoort hoese blasphemeren / in haer bancketten
Met ander lien ghebreken / haer tanden wetten
Eens yegelijcx misval / sullen si verwiten
Die duecht doen heeten / si ypocriten
Haer lippen si biten
Als yemant derf tegen / haer dwalinge spreken
Siet hoese hen / in bruerlijcke / liefde quiten
Si stooten si smiten
De ghene die hem / de waerheyte preken
Waert in haerder macht / si souden hem wreken
En werpen ter neder / cloosters en cellen
Theeten cristen menscen / mair waert wel bekeken
Tsijn eertsce duvels die de menscen quellen

Princen en princessen / als u dLuters ghespuys
 Wilt genaken / maect geringhe / een cruys
 Geeft hem geen geloove / haer fundament is wack
 Wilter niet me eten / gaet niet in haer huys
 Want gods eere achten / si min dan een gruys
 Op vasten / op biechten / hebben si den hack
 Si eten alst hen lust / en vollen haren sack
 Als tvercken aenden back
 Si slocken svridaechs vleesch / al warent honden
 Aen papen aen muncken / weten si een lack
 Si en sien niet wat pack⁺
 Si hebben op haren / hals ghebonden
 Luegenachtich spreken / si met twee monden⁺
 Men soude haer bedroch / nyet meten met ellen
 Al dat si soecken / is vryheit in sonden
 Tsijn eertsce duvels die de menschen quellen

⁺Mat vii

⁺i Timo iii

[Wat geest eest die de Lutheranen regeert]

GEestelic / weerlic / heeren / ende knechten
 Geleert / ongeleert / minste / metten meesten
 Ic wil hier vragen / wie sal mi berechten
 Waer de Lutheranen comen ter feesten
 Si roepen al den geest / maer leven als beesten
 Contrarie god / en der heyliger kercken
 Wat geest regeertse / men vint tweederley geesten⁺
 Eerst gods geest / die duecht leert sinen clercken⁺
 En de bose geest / die alle quaet wilt stercken⁺
 Die doet de sine / in dwalingen rasen⁺
 Gods geest / leert ootmoedicheit in alle sijn werken
 De boose geest maect noeswijs en op gheblasen
 Gods geest maect wise / de bose geest maect dwazen
 Gods geest is vreedsaem / de bose geest murmureert
 Segt mi al die oyt scriftueren lasen
 Wat geest eest die de Lutheranen regeert

⁺Sapien vii

⁺Esaie xi

⁺Gala v

[†]i Timo iiiii

Gods geest / leert simpelheit / onderdanicheit ⁺	
Want Christus / was gehoorsaem totter doot ⁺	⁺ Roma xiii
De boose geest / leert alle wederspannicheyt ⁺	⁺ i Petri ii
Versmaet u prelaten / en kent gheen hoot	⁺ Philip ii
Gods geest / seit / begeert niemants goet / al hebby noot	
De bose geest / seit / alle dinc is gemeene ⁺	
Gods geest / seit / wildi leven / hout dat god geboot ⁺	⁺ Exodi xxxii
Neen tis ommogelijc / u macht is te cleene	⁺ Mat xix
Seit de boose geest / ghelooft alleene	
Al valdi in sonden het is gods wille	
Gods geest raet voor dbeste / te bliven reene ⁺	
De boose geest / seit neen / swiget daer af stille ⁺	⁺ Mat xix
Papen en muncken / trout elc een dille	⁺ Corin vii
Vervult gods woort / wast / en multipliceert	
Ghi ouders die scriftuere / leest metten brille	
Wat geest eest die de Lutherianen regeert	

Gods geest / seit / geeft god <i>dat</i> ghy <i>hem</i> sculdich / sijt ⁺	
En den keyser / dat den keyser / toe behoort	⁺ Mat xxii
Doet datse u heeten / in al verduldich / sijt ⁺	
Neen seit de boose geest / onthout dit woort	⁺ Mat xxiii
Ghi sijt al vry / dus u vryheyt / orboort	
Acht geen menschen gheboden / dats <i>minen</i> raet	
Gods gheest / raedt altijd / paeys en accoort ⁺	
De boose gheest / raedt oploop / en overdaet ⁺	⁺ Ephe iiiii
Gods geest / sayt goey tarwe / de bose geest quaet saet ⁺	⁺ Psal xiiii
Gods geest / leert elcken <i>zijn</i> selfs hoveken <i>wien</i> ⁺	⁺ Mat xiiii
De boose geest / raet hier teghen / <i>dmeeste</i> quaet ⁺	⁺ Mathei vii
Hem selven vergeten / en op andere / sien	⁺ Sapi i
Gods geest / leert / alle achterclap vlien	
De boose geest / leert datmen elcken diffameert	
Ic en weet wat seggen / maer ic vraechs den lien	
Wat gheest eest die de Lutheranen regeert	

De doot en dleven / water ende vier ⁺	
Kiest wat ghi wilt / uwen raet is in u hant	⁺ Eccle xv
Dit seit gods geest / wat seyt de boose ghier	
Ghi en hebt geenen wille / dit is ander verstant ⁺	
Gods geest / seit abstineert / neen ruert uwen tant ⁺	⁺ i Petri v
Seyt de boose geest / ghi en derft niet vasten	⁺ Johe ii
Devangeliste / beschrijvet / in sassen lant ⁺	
Door ingeven des geests / tes goet om tasten	⁺ Mathei iiiii
Wat geest dat is / tsijn ongelijcke gasten ⁺	
Gods geest leert / doet penitentie jolijtelijc ⁺	⁺ i Corin vi
De boose geest / seit neen / wilt u niet verlasten	⁺ Mat iiiii
Die sijn vleesch castijt / doet ypocritelijc ⁺	
Gods geest / spreect minlijc / de boose geest spitelijc ⁺	⁺ Sapien i
Gods geest / maect sterc / de boose geest tempteert ⁺	⁺ Eccle xxiiii
Beminders der waerheit / aenmerct doch vlitelijc ⁺	⁺ Luce xxii
Wat gheest eest die de Lutheranen regeert	⁺ Psal xxxii

Gods geest / seit gaet inne / door de inghe poorte ⁺	
Den wech is smal / die totten leven / leyt	⁺ Mathei vii
De boose geest seyt hoort hier mijn soorte	
Wandelt den rumen wech / vol rooskens gespreit ⁺	
Soect gemac / en alle wellusticheyt	⁺ Sapi ii
Ghi en condt gods geboden / niet gehouwen ⁺	
Ten is geen noot dat ghi biecht / of sonden bescreit ⁺	⁺ Johe ii
Ghi en derft niet doen / dan alleene betrouwen	⁺ Luce xiii
Gods geest seit / u sonden moeten u rouwen	
Doet penitentie / oft ghi sult al vergaen	
De boose gheest seit / hoort mannen en vrouwen	
Ghi en derft u hant / aenden ploech niet slaen	
Christus heeft voldaan / laet u wercken staen	
Breect kercken en clusen / en beelden ghestoffeert	
Ic vraghe noch / wie sal mi berechten saen	
Wat geest eest die de Lutherianen regeert	

Die sinen broeder sot heet is verdoempt⁺
 Seyt gods geest / achterclappers bedwinct u becken
 Tserpent seyt / dwelc men den boosen geest noempt
 Met paus met bisscoppen wilt spotten en gecken
 En haer ghebreken / elcken ontdecken
 Plact brieven aen kercken / laet boecken scriven
 Tgemein volc wilter / tsegen verwecken
 Laet papen en muncken / tsamen verdriven
 Gods geest seit / wilt inden ouden wech bliven
 Deenicheit der kercken / en wilt niet schueren⁺
 De boose geest seit / sal u leere becliven⁺
 Ghi moest de scriftuere / recken en lueren
 Hier mede suldi / donnosele besueren
 Roept evangelie / maer tfutselboec studeert
 Segt mi die dabusen siet die nu gebueren
 Wat geest eest die de Lutherianen regeert

⁺Mat v

⁺Johe ii

⁺Ephe iii

Gods geest / doet den mensce / tot duechden lustich zijn ⁺	
De bose geest / doet inden dyenst gods vertragen ⁺	⁺ Roma viii
Gods geest / maket herte inwendich rustich / fijn	⁺ Sapi vii
De boose gheest doet conscientie knaghen	
Gods geest doet stoutelijc sonder versaghen ⁺	
In dopenbare belijden de waerheyt	⁺ Mat x
De boose geest / doet preken achter de haghē ⁺	
Sijn valsce propheten / hatende claerheyt	⁺ Joan iii
Gods geest / sinen apostolen / openbaer seyt	
Gaet willet dwoort gods inde menscen planten ⁺	
De bose geest / seit neen en spaert geenen arbeyt	⁺ Mar xvi
Gaet verkeeren dwoort gods / mijn predicanten	
Leert gods moeder versmaden / en alle santen	
Scriftuere na uwen / wille exponeert	
Doctoren / predicaren / en observanten ⁺	
Wat gheest eest die de Lutheranen regeert	⁺ Ezechie xiii

Prince.

De gheesten sijn seer / menigherhande ⁺	
Den gheest der wijlen / besat / Achabs propheten	⁺ iii Reg xxii
Regneert ooc als nu / men achtet geen scande ⁺	
Den geest daer <i>Adam</i> de vrucht / door heeft gebeten	⁺ Gene iii
Doet noch de menschen / verboden spijsen eten ⁺	
Almodeus / den geest / vol oncuyscer voeren	⁺ Thobie iii
Doet moniken en nonnen / haer geloofden vergeten	
Die si god en haren / oversten swoeren	
En doetse loopen / als boeven en hoeren	
Uut haren cloosters / achter de straten	
Den gheest Lucifer / besit nu de boeren	
Datse al gheerne op / Moyses setel saten ⁺	
Den nidegen geest / doet <i>Malchum</i> / <i>Petrum</i> haten ⁺	⁺ Nume xvi
Hier om de valscheit de waerheit persequeert	⁺ Johan xviii
Och wie sal mi berechten / uut caritaten	

Wat geest eest die de Lutherianen regeert

Refereyn:

GOD almachtich / ons hemelsce / vadere	
Wilt dat sijn kinderen / alle gadere	
Sijn rijcke besitten / duer tribulatie ⁺	
Hier om gehingt hi / uut minlijcker adere	⁺ Mat vi
Dat valsce propheten / so lang so quadere ⁺	
Ter werelt verwecken twist en turbatie ⁺	⁺ Actu xiiii
Op dat de goede / duer haer temptatie	⁺ i Corin xi
Hier werden beproeft ¹⁰ / en namaels verheven	
Uut scriftueren neme / ic mijn fundatie	
En als ic vinde in mijn contemplatie	
So hebben de ketters / veel quaets bedreven ⁺	
Eerst Hermogenes / Philetus / in haer leven	⁺ i Timo i
Die Paulus predicatie weder stonden	

10 Verbeterd uit *heproeft*.

Maer onder al daer wi af vinden bescreven
Noyt arger dan Luther en was ghevonden

Van hem so spreectmen / over dusent milen
Sijn leere vliecht / als venineghe pilen
Daer veel kersten sielen / me werden vermoordt
Tes waer men heeft ketters / vonden bi wilen
Vernuffer dan Luther / quaet om versubtilen
Die uut hem selven / nieu erroren brachten voort
Maer meest alle ketterie / die is gehoort
Heeft Luther als valsch veninich serpent
Naer hem getrocken / en duer sijn woort
Wert si verbreyt / en als nieu georboort
Dat voortijts / verbrant is wert weder geprent
Noyt en hadt de duvel / beter instrument
Sijn dobbel bedroch / is seer quaet om gronden

Dus seggic noch eens / want nu blijct present
Noyt argher dan Luther en was ghevonden

Doude ketterie / heeft hi tsamen gheraep
Die lach begraven / inden hoec verscraept
En heefter vanden sinen / wat ane ghelapt
Van uutgelopen moniken / wert hy vercnaept
Die tegen hem spreect / teghen eenen oven gaept
Sonder redene / hi na sijn sinlicheit clapt
Al waert dat Lucifer / selve waer ghecapt
Hi en soude niet veel argher mueghen wesen
Heel kerstenrijc duer hem / in duechden verslapt
Voor soeten wijn / hi valsch venijn uut tapt
Was Arrius quaet / niet beter en is desen
Als Manicheus / Marcion / wert hi ghepresen
Ebion / Elvidius / snooder dan honden

Maer wat quaet dat wi / van dandere lesen
 Noyt argher dan Luther¹¹ en was ghevonden

Hi heeft sijn venijn / nu uute ghespoghen
 Dat hi over veel jaren / hadde ghesoghen
 Uut oude verdoemde / ketterlijcke boecken
 En daer toe heeft hi / nieu logenen geloghen
 Veel quaets gespuys / heeft hi aen hem getogen
 Aenmerct sijn discipulen / aen alle hoecken
 Hoe si blasphemeren / achterclappen vloecken
 Overspeelders / bedriegers / meest *aen hem* houwen
 Vertwijfelde papen / die god niet en roecken
 Maer ghemac / en alle wellusticheit soecken
 Verloopen religiosen / mans en vrouwen
 Dien raedt hi / dat si malcanderen trouwen
 Ghelijc sijn scriften / openbaer orconden

11 Verbeterd uit *Luthar*.

Ic segge op dat elc / tvenijn mach schouwen
Noyt argher dan Luther en was gevonden

Een duve wert op sijn schoudere geset
Gelijc den valschen / prophete / Machomet
Want bedrooch / dye tvolc / Luther doet van gelijcken
Ic en weet hem waer bi / compareren bet
Hi geeft een saechte / gemackelijcke / wet
Daer hi mede trect / dar me metten rijcken
Vasten maect hoeft sweer/ het doet beswijcken
Maer eten en drincken / thertken vermaect
Hier om prijst hem tvolc / somen siet blijcken
Moniken en nonnen gaen tsamen strijcken
Hi preect al vriheyt / daer meest elc na haect
Hi latet al toe / dat den vleesce wel smaect
Dees gripende wolf / heeft veel scapen verslonden

Dus seggic noch eens / mi en roect wie dlaect
Noyt argher dan Luther en was gevonden

Wat is duer hem gestort / al christen / bloets
Hi maket volc weerspannich vol overmoets
Dondersaten steken / tegen haer prelaten
Wat doet hi al quaets / wat belet hi al goets
Tis meer dan wondere / dat in yemant vroets
Sijn valsce leeringe / can ghevaten
Hi is thooft van allen / apostaten
Een volmaect doctoor / inde ketterie
Capiteyn van allen / dronckaerts en fraten
Als Donatus / hoveerdich / ketter verwaten
Valdo / Wiclef / Johannes Hus / dees drie
Hieronimus van Pragen / dits een compaengie
Van Lucifer als valsce / leeraers ghesonden

Ic late mi duncken / na mijn fantasie
 Noyt argher dan Luther en was ghevonden

Princen en Princessen / redelijcke gheesten
 Schout de Lutheranen / in alle feesten

Den luegenachtigen geest / heeftse beseten⁺
 Oversiet den hoop / vanden minsten / totten meesten

⁺iii Reg xxii

Si verachten gods wet / si leven als beesten

Vliet de serpente / oft ghi wert ghebeten

Want onder alle / valsche propheten

So en heeftmen niet so boosen / gevonden bicans

Als Luther / die door sijn / valsch vermeten

Uut grooter hoverden / waent alleene meer weten

Dan alle heylighe / gheleerde mans

En hout hant me ane / aender ketters dans

Als capiteyn / draecht hy den standaert ontwonden

Dus sluyt ic al heb ic wedersegghers nochtans
 Noyt arger dan Luther en was ghevonden

**Refereyn declarerende uut der heyliger scriftueren / dat de menscen
 hebben eenen vryen wille.**

ONs heylicheyt is / den wille ons heeren ⁺	
Dat wy souden laten / duechden <i>vermeeren</i>	⁺ Thessa iiiii
Wildi tot mi keeren / ic keere mi tot dy ⁺	
Dus roept god dicwils / so scriftueren leeren	⁺ Zacharie i
Al hebdi u van veel boels laten onteeren	
Wilt niet verweeren / maer keert weder tot mi ⁺	
Hierusalem / Hierusalem / hoe comet bi	⁺ Hiere iii
Ic heb u seyt hi / dicwils willen versamen ⁺	
Gelijc een hinne / haer kiecxkens onder mi vry	⁺ Mat xxiii
Ghi en wilt niet tfij / ghi muecht u wel scamen	

Mijn avontmael is bereet naer tbetamen ⁺	
Die wilden quamen / god en heeft nyet gebroken	⁺ Luce xiiii
Comt tot mi al die dorst / roept Christus bi namen ⁺	
Hebben wi geenen wille so ketters ramen	⁺ Johan vii
So sijn dees woorden te vergeefs gesproken	
God seyt / in Deuteromio eest bescreven	
Siet ic legge u te voren dees woorden cleven ⁺	
Deewich leven / oft de vermaledidinge	⁺ Deute xi
Laet ghi mijn geboden ghi wert verdreven	
Eest dat ghise hout / eewelic verheven	
U wert gegeven / de hoochste verblidingen	
Leest Joannem in deerste sonder vermidinge ⁺	
Hoort sijn belidinge / god geeft ons macht	⁺ Johan i
Kinderen gods te werden / noch seker tijdinghe	
Na ons besnidinge / staet Cristus en wacht	

Voor tduerken en clopt / esser niemant wel bedacht ⁺	
Die mijn stemme acht / is de duere ontploken	⁺ Apoca iii
Ic sal mijn av[o]ntmael ¹² daer houden dach ende nacht	
Dit seyt god / is dan den vryen wille versmacht	
So sijn dees woorden te vergeefs gesproken	
Esser geen en vryen wille / liecht Christus dan	
Die seit / wie na mi wilt comen tsi wijf oft man	
Matheus scrijft hier van / ten sijn / geen sagen ⁺	
Wat sprac god tot Caym / eer hi de moort began	⁺ Mat xvi
Ghi mueget tquaet <i>verwinnen</i> / dwelc hi <i>niet</i> en <i>verwan</i>	
Maer heeft nochtan / sinen broeder verslaghen ⁺	
Twas sijn scult / niet gods scult <i>quam</i> hy in plagen	⁺ Gene iiiii
Hoort Salomons gewagen / die de waerheyt vant ⁺	
Voor u staet water en vier / wilt niet clagen	⁺ Eccle xvii
Kiest na u behagen / mijn siel is in mijn hant	

12 De letter *o* is aangevuld m.b.v. de Maastrichtse druk (Maastricht, SB 6001 E 2).

Seyt David verlicht metten godliken brant
 Ontbint desen bant / zijn u oogen geloken
 Ghi die errueren stroyt / over alle dlant
 Esser geenen vryen wille / na u erch verstant
 So sijn dees woorden te vergeefs gesproken

Ons gesontmaker Christus noch openbaer seyt⁺
 Comt alle tot mi ghi die daer arbeyt

⁺Mat xi

Uwen last / u swaerheyt / sal ic u verlichten⁺

Gaet duer dinge poorte / die int leven hier na leyt⁺

⁺Mat vii

Die wile dat ghi dlicht hebt / wandelt inde claerheit

⁺Joan xii

Seyt de ewige waerheit / verstaet mijn dichten

Paulus scrijft / tot ons sondige wichten

Wilt seyt hi op richten / u slappe knien⁺

Doet duecht sonder ophouden / en wilt niet swichten

⁺Hebre xii

Voor sviants scichten / leert scriftuere ons vlien

Hout de geboden / wildi deewich leven sien
 Seit *Cristus* van wyen / wert alle quaet gewroken⁺
 Tes gods wille / dat salich werden alle lien
 Hebben wi geenen vryen wille ic blijf bi dien⁺
 So sijn dees woorden te vergeefs gesproken

⁺Mat xix

⁺i Timo ii

Prince.

Werpt wech al u overdaet / doet mijn bevel
 Maect u een nieu herte / laet u overspel
 O huys van Israel / waer om suldi sterven⁺
 Seyt god duer den prophete Ezechiel
 Ic en begeere sonders doot niet / al is hi fel
 Maer keert hi hem snel / so menich werven⁺
 Als hi sucht voor sijn sonden / sal icse af kerven
 En hi sal erven / mijn rijcke reene
 Gods graci es bereet / soet boven conserveren
 Dat wi dan bederven / tis ons scult alleene

⁺Ezec xviii

⁺Ezechi xviii

Keert weder *ende* leeft / seit god tot groot en cleene⁺
 Ic en verstoot geene / comt onder mi gedoken⁺
 Doet penitentie roept hi al ghemeene
 Hebben wi geenen wille / elc trect te beene
 So sijn dees woorden te vergeefs gesproken

⁺Titum ii
⁺Mat iii

Refereyn.

Die gode bemint / wilt al *dat* god / wilt⁺
 En *dat* god mishaecht sinen vrienden mishaecht⁺
 Siet nu hoe Luthers wille / en gods gebot scilt⁺
 Ghi vint seer vele / als ghijt wel ondervraecht
 God eerst tot hem selven / groote liefde draecht
 Sijn muegentheit / wijsheit / goetheit / bemint hi
 Die wilt hy dat elc looft / maer *Luther* onversaecht⁺
 Heeft dese beclaecht / eerst gods macht verdient hy⁺
 Inde seven sacramenten / viere ontkint hi

⁺i Corin vi
⁺Eccle ii
⁺Psal xcvi
⁺Psal cl
⁺Esaie xlv

Errueren vint / hi blasphemie spreect / hi ⁺	
Gods wijngaert bederft hi / de vruchten <i>verslint</i> hy ⁺	+ii Timo iii
Tv[e]rstant ¹³ verblint / hi / veel valscheden preect / hi ⁺	+Canti ii
Vermetelijc gods geboden breect hi ⁺	+Deut xxvii
Tegen hem steect hi des ic wel seggen derre ⁺	+Eccle viii
Luthers liefde is van gods liefde verre	+Actu ix
Gods wijsheit / daer elc <i>verstant</i> voor wonderlick / wijct ⁺	
Dese soude Luther / ooc geerne onteeren	+Roma xi
Scriftuere waer in / gods wijsheit / bysonderlic / blijct ⁺	
Gesproken gescreven / duer den gheest ons heeren ⁺	+ii Petri i
Die wilt hi / na sijn / goetduncken verkeeren ⁺	+Hiere xxiii
En deewige wijsheyt / logenachtich maken ⁺	+Roma i
Tes <i>van dien</i> die dwoort gods bedriechlic leeren ⁺	+ii Corin iiii
Versteent vol weeren / seer gierich ter wraken	+Hiere xix
Hi vermindert gods goetheyt in sulcken ⁺	
	+ii Thessa iii

13 De letter *e* is aangevuld m.b.v. de Maastrichtse druk (Maastricht, SB 6001 E 2)

Als hi gaet laken / alle goede wercken
 Tgeloove alleen seit hi doet god genaken
 Hier duer duecht staken / beyde leecke en clecken
 Duecht doen is sonde / seyt dees bastaert *der kercken*
 Duer dit aenmercken / segge ic half erre⁺
 Luthers liefde is van gods liefde verre.

⁺Mathei xii

Tes kinlic dat god / sijn santen grootelijck / mint⁺
 Die bi hem boven / in vruechden triumpheren⁺
 Hi wilt dat *mense* eert / mair somen blootelijc vint⁺
 Luther wilt alle santen blasphemeren⁺
 Missen gebeden die den dooden profiteren⁺
 Hi den sielen / ooc na sijn macht ontrect
 Hemel en eerde wilt hi schiere regeren
 Dits sijn studeren / gods dienst hi begett⁺
 Den stanc sijnder ketterien de lucht bevlect

⁺Prover viii

⁺Roma viii

⁺Esaie xxxv

⁺Johan xii

⁺i Mac xii

⁺Psal xlix

Christenen verwect / hi te leven als honden ⁺	
Gods woort hi na sijn sinlicheit rect ⁺	+Johe ii
Daer mede bedect / hi sijn stinckende sonden	+ii Petri ii
Wie sal hem helpen / hi ignoreert sijn wonden ⁺	
Noch wil ic orconden / eer ic langer merre	+i Corin xiiii
Luthers liefde is van gods liefde verre	
God is deewich goet / des hi alle duecht / prijst ⁺	
Luther vervolcht de duecht / ic blijfs biden mijnen	+Psal xliiii
Cristus den nauwen wech / ter eewiger vruecht wijst ⁺	
Luther leert den rumen wech ter helscer pinen	+Mathei vii
Daer de menscen duer loopen al met dosijnen ⁺	
Haet doet hi branden en liefde vercouwen ⁺	+Mat xxiiii
Suverheyt ontraet hy muncken en baghijnen	+Sapien ii
Onreyn als swinen / malcanderen trouwen	
Tqu[aet doet] ¹⁴ hy groeyen en duecht verflouwen ⁺	+Mat xiii

14 *Tquaet doet* is in de Brusselse druk onleesbaar; aanvulling m.b.v. de Maastrichtse druk (Maastricht, SB 6001 E 2)

Die met hem houwen / tsi in wat landen	
Sie soecken al tvleesch / beyde mans en vrouwen ⁺	
Men machse wel scouwen / als helsce vianden ⁺	⁺ Philip ii
Wat bringt hi al sielen / in sduvels tanden	⁺ Eccle xxi
Uut Cristus handen / des ic in dwoort verwerre	
Luthers liefde is van gods liefde verre	
God wilt en hy leert / datmen dlichaem timmen / moet ⁺	
Luther leert niet vasten / maer lekkerlijc eten	⁺ Roma viii
Inde vloet van welluste / eest om swimmen / soet	
Dit prijst hi / als een vanden valschen propheten ⁺	
Machomets dobbelen geest / heeft hem beseten ⁺	⁺ Apoca ii
Want met soeten ase / hi dnetken uut spreyt	⁺ Pro xix
Om vincken te vane / na sijn vermeten	
Gods doet hi <i>vergeten</i> / dwelc menich bescreyt	
Den wech van antichrist / hi vromelic bereyt ⁺	
	⁺ i Joan ii

Duer sijn hoverdicheit / hi alle dinc berecht⁺
 Siet hoe hi van deenicheit / der kercken sceyt
 Dongeleerde hi vleydt / geleerde hi bevecht
 Noyt en hadde Lucifer / getrouwer knecht
 Ic segge hoe slecht / ic kijke duer de herre
 Luthers liefde is van gods liefde verre

⁺Roma xvi

God mint pays / die sinen jongers vrede / gaf
 Luther verweect oploop strijt *ende* discoort
 Men weet hier besceet / te meniger stede / af^e
 Hoe menich dusent / isser in haer bloet *versmoort*⁺
 Duer hem gesciet dagelicx noch roof en moort
 Muncken nonnen papen / verbannen verwaten
 Loopen tsamen / tes wonder watmen hoort
 Wat stellen si dan voort / si scenden de straten
 Den leden doet hi thooft / vervolgen en haten

⁺Joan xx

⁺Prover xvi

In allen staten / brout / Luther suer bier	
Men bespot paus / cardinalen / legaten ⁺	
Bisscoppen / prelaten / wie stooct doch dit vier	⁺ Luce x
Lucifer is de meester Luther de scholier	
Mi dunct als ic hier / wel nauwe op sterre	
Luthers liefde is van gods liefde verre	
Prince.	
Prince luegene / is verre / vander waerheit ⁺	
Christus is ooc verre / van Belial	⁺ i Corin vi
De helse donckerheit / van deewige claerheit ⁺	
De salige sijn verre / van tverdoempt getal	⁺ Luce xvi
Wit en swert scilt vele / en eewelijc sal	
Noch verder is Luther <i>van</i> god / ic wilt verstijven	
Een sielgierich wolf / die uut Christus stal ⁺	
Inden helscen wal / veel scapen sal driven	⁺ Joan x
Gods liefde doet hi / uuter herten wrijven	

En daer in scriven / al vleesch en bloet
 Gulsicheyt oncuysheyt vloecken en kiven
 Ic wilder bi bliven / dat hi es gebroet
 Uut alder ketters asscen / van Lucifer gevoet
 Dinct sisi vroet / valt niet vander kerre
 Luthers liefde is van gods liefde verre

Refereyn.

MEn gelooft geen santen si en doen miracle⁺
 Dit woort is vanouts / gesproken gescreven
 En nu is Luther inde tabernacule
 Te Wittenberge / als groot sant verheven
 Wat miraculen doet hi / wat mach hi geven
 Dat hem dus verheft doverlantsce natie
 Leyt hi een strange / exemplaeer leven
 Merct hier sijn heylige conversatie

⁺Joan iiiii

Hi maect oploop / strijt / murmuratie
Hi verjaecht paeys / vrede en accoort
Santen verweecten doden / duer gods gracie
Daer tgelove / duer gesterct wert / en *Cristus* woort
Maer contrarie wert / van desen sant gehoort
Want duer hem wert vergoten / tcristen bloet
En menich hondert dusedent / *menscen* vermoort
Dit sijn de miraculen die Luther doet

Hi waeyt met allen winden / gelijk een loof
Hi can gods geest / uuten menscen verdriven
Hi maect gaende lien crepel / en hoorende doof
Siet doch hoe sijn / miraculen becliven
Oude jonge doet hi / in sonden verstiven
Die ter kercken / om aflaet plegen te gane
Sietmen nu thuys / in haer camerken bliven

Oft gaen tuysscen / en spelen opte bane
 Die voortijts gods woort / diep om te verstane
 Vanden predicanten / hoorden met jolite
 Sijn nu doof / geen predicant / en staet hen ane
 Dan een verloopen munc die de cappe is quijte
 Die dwoort goods verkeeren / tharen appetijte
 Dien heeten si geleert / verlicht / en vroet
 Dus seggic noch / allen ketters¹⁶ te spite
 Dit sijn die miraculen die Luther doet

Luther werct wondere / ic bens orcondere
 Dat hier voortijts recht was / maect hi nu crom
 Duecht heet hi sonde / ende ooc bisondere
 Wise geleerde mannen / maect hi dom
 Siende lien blint / en wel sprekende stom
 Gods lof oft biechte en willen si niet spreken

16 Verbeterd uit *ketters*.

Maer al sijn discipulen / dats meer dan som
Connen wel couten / van ander lien gebreken
Si sijn vol achterclaps / theeft claer gebleken
En tsijn selve de scorfste scapeⁿ diemen vint
Maer si en sien den drec niet / daerse in steken
So heeft haer patroon / de oogen verblint
Mochten si volbrengen / daer si toe sijn gesint
Si maecten gemeene / alder werelt goet
Siet christen menscen / die tgelooove bemint
Dit sijn de miraculen die Luther doet

Lucifer sal Lutherum / croonen feestelijc
Want hi heeft hem menige / siele gewonnen
Die eens waren geestelijc / maect hi beestelijc
Tspel dat hi heeft geroct / wert vast ghesponnen
Hi doetse qualic enden / die wel begonnen

Donstantachtige machtmen *nu kennen* voor waer
Religiosen / beide muncken en nonnen
Die reynicheit geloofden / over menich jaer
Dien wert haer oordene / nu veel te swaer
Si en willen niet meer dragen / sots caprunen
Deen loopt hier hoere / dander boeve daer
En hangen haer cappen / opte tunen
Si en achten geloofden / wielen oft crunen
Maer loopen in dwilde / als menschen verwoet
Van deene sonde in dander / als Turcken en Hunen
Dit sijn de miraculen die Luther doet

Hi maect veel hoeren / hi maect veel boeven
Want muncken en nonnen / sijn luy en lackere
Hem gebreect van als / hunger doetse bedroeven
Si en connen niet ploegen / inden ackere

En wilt hem dan niet / borgen de backere
 Men moet eten / daer en is geen gelt om coopen
 Om crigen sijn si in quaet doen / wackere
 Dan gaet dit gespuys / met grooten hoopen
 Den coopman berooven / den lantman stroopen
 Moorden / branden / stelen niet om verstrangen
 Ten lesten / sietmense tsamen knoopen
 Deene op een rat / dander gehangen
 Na haer wercken / si ten eynde loon ontfanghen
 En darm siele vaert licht / bi thelsce gebroet
 Elc mocht wel seggen / met bescreyden wangen
 Dit sijn de miraculen die Luther doet

Weekens maechden / voortijts niet om versimpelen
 Die thooflieten hangen / in deerde manierich⁺
 Men siet hoe aerdich / dat si hen nu wimpelen

⁺Esaie iii

Si werden weerlijc / curioos / en nieucierich
 Die reinichlijc leefden / devoot en vierich
 Heeft Luther / eenen anderen / geest doen rapen
 Om eenen man te crigen / sijn si seer gierich
 Si en willen niet langer / alleene slapen
 Het waer hen alleleens / weer muncken oft papen
 So grooten begeerte / hebben si om houwen
 So de meester doet / doen maerten en cnapen
 Die hi heeft gevangen / in sijn clouwen
 Si sijn sonder vreese / beide mans en vrouwen
 En op haer boosheit / dragen / si hoogen moet[†]
 Noch seg ic / al soudense / venijn uut spouwen
 Dit sijn de miraculen die Luther doet

†Luce vi

Men veracht gods moeder / en alle santen / siet
 Kercken clusen / werden gedestruuert

Men gelooft precaren / oft observanten / niet
Maer den spinroc / devangelie exponeert
Gods lichaem / gods bloet / wert geblasphemeert
Men spot metten seven / sacramenten
De heilige scriftuere / wert gecorrumpeert
Duvelsce glosen / laetmen daer bi prenten
Mannen cloosteren / en ooc vrouwen conventen
Werden bedorven / vanden boeven / onversaecht
Van onnosel scaepkens / maectmen serpenten
Men scoffiert / so menige / geestelijcke maecht
Heel kerstenrijc schiere / inden dyenst gods vertraecht
Meest elc sijn lichaem / na sijn sinlicheit voet
Es hier yemant / die Luthers / leere behaecht
Dit sijn de miraculen die Luther doet

Prince.

Elc siet de werelt / vol dieven crielen
 Dlant en is niet veylich / men scent de straten
 Men vermoort veel lichamen / noch veel meer sielen
 Werlike princen / geestelike prelaten
 Bevechten de boeren / haer ondersaten
 Chore en Abiron / sijn weder verresen⁺
 Doctoren pastoren / licentiaten
 Werden nu / vanden wijfs onderwesen
 Schriftuere wert / inde taverne gelesen
 In deen hant devangelie / in dander den pot
 Tsijn al droncken sottoren / nochtans van desen
 Werden geleerde / predicanten bespot
 Tvolc mest in sijn quaetheit / als tvercken int cot
 De werelt is verdroncken / inder sonden vloet⁺
 Noch so ic eerst seide / so seg ic int slot

⁺Nume xvi

⁺Ozee iiiii

Dit sijn de miraculen die Luther doet

**Hier na volcht een ander Refereyn uut der heiligher scriftueren
declarerende / waer in dat meest prophecien werden vervult.**

Alsmen de scriftuere wel speculeert
 Met versubtilen verstande in dmerch grondeert
 So wert rabbi Salomons woort geprobeert
 Daer hi seyt int openbaer
 Dat alle propheten hebben gepropheteert
 Principalic op Messiam / die ons regeert
 Waer duer de werelt soude werden gesalveert
 Dit es seker waer
 Maer alsmen wilde vragen waer inne naer
 Dat Christus is gestorven ende verresen
 Meest prophetien vervult werden / so eest claer
 Inde heilige kercke / ic blijfs bi desen⁺
 Die Christus heeft met sinen bloede genesen⁺
 En getrouwt aent cruce duer sijn godlijcke macht⁺
 Dus als wi de scriftuere neerstich overlesen
 Na dat Christus ons salicheyt heeft gewracht⁺

⁺Joan i x xix

⁺Collos i

⁺Actuum ii

⁺i Petri i

Werden meest prophetien in zijn bruyt volbracht.⁺

Dat de kercke met Christo als bruyt is verselt⁺

Apostolus Paulus seer suverlic stelt⁺

Dat de goede in haer sonden liden gewelt⁺

Vanden boosen quaden⁺

Heeft Christus haer brudegom te voren ghespelt⁺

Siet ic seinde u gelijc als scapen int velt⁺

Onder de wolven ghi sult werden gemelt⁺

Voor haer valsche raden⁺

Si sullen u vangen / beliegen / versmaden⁺

Om minen naem suldi werden geslagen⁺

Tis vervult duer tyrannen vol ongenaden

En noch werdet vervullet in onsen dagen⁺

Den quaden sijn ooc gepropheteert veel plagen⁺

Die de goede vervolgen beide dach en nacht⁺

⁺Ozee ii

⁺Hiere ii

⁺Mat ix

⁺Mar ii

⁺ii Corin ix

⁺Ephe i

⁺Collos i

⁺Mat x / Mat v

⁺Mar xiii

⁺Joan xiii

⁺Joan xvi

⁺Luce xiii

⁺Luce xxiii

⁺Ozee iii li

De wachters des volcx sijn stomme honden⁺
 De scapen werden om haer wolle verpacht⁺
 Dit verhingt god om der ondersaten sonden⁺
 En na Christus doot alder salichst¹⁷ geacht⁺
 Werden meest prophetien in sijn bruyt volbracht.⁺

+ii Petri ii
 +Esaie lvi
 +Ezec xxxiiii
 +Ozee xiii
 +Ezechi iii

Hieremias scrijft met soeter talen⁺
 Hoe dees bruyt van haren brudegom sou dwalen⁺
 Soecken aen creatueren die moeten falen⁺
 Haer consolatie
 De brudegom gewont metter minnen stralen⁺
 Roept / keert weder / keert weder sonder dralen⁺
 En om dat hi sijn bruyt tot hem soude halen⁺
 Duer sijn gratie⁺
 Comen in plagen / twist murmuratie⁺
 Oorloge / dier tijt / en pestilentie⁺

+Hiere ii
 +Mat xxiii
 +Luce xiii
 +Mat xi
 +Hie ii v iii
 +Johe ii
 +Esaie xxiiii / Luce xiii
 +Mat xxiiii
 +Luce xxi

17 Verbeterd uit *salichstt.*

Ketterie / waer duer de goede natie⁺
 Wert openbaer na Paulus sententie
 Dus doet de brudegom sijn diligentie
 Om sijn bruyt te treckene uut der sonden gracht
 Ic stelle hier inne vaste credentie
 Na dat *Cristus* aent cruce hinc dorstich versmacht
 Werden meest prophetien in sijn bruyt volbracht

⁺i Corin xi

Prince.

Sinte Peeters sceepken mach wel wat hincken⁺
 Tes gepropheteert / mair *ten* sal niet *verdrincken*⁺
 Darcke wert verheven / wilt hier op dincken⁺
 In grooten tempeeste⁺
 Torcken en ketters / die voor gode stincken⁺
 Wanen Christus bruyt de kercke crincken

⁺Mat viii

⁺Luce viii

⁺Joan x

⁺Gene vii

⁺Apo iii

Maer si makense scoone / die woorden clincken
 En dit is dmeeste
 Si wert geregeert vanden heiligen geeste⁺
 Christus heeft beloofd dat hi haer sal croonen⁺
 In Syon hier boven / daer dlam hout sijn feeste⁺
 Dit is vervult inden santen die daer wonen⁺
 Twert dagelicx vervult in goede personen⁺
 Die van haren meleden dair werden verwacht⁺
 Siet na Christus doot en laet u niet hoonen⁺
 Werden meest prophetien in sijn bruyt volbracht.

⁺Joan xiiii
⁺Esaie xxviii
⁺Apo ii
⁺Apoca vii
⁺xiiii xv
⁺Hebre xi
⁺Psal cxli

Meer suer dan soets¹⁸

18 Hierna volgt een symbool bestaande uit drie lange letters s.

[Wijf oft man / wie conste can / van rethorijcken]

Wijf oft man / wie conste can / van rethorijcken
Fauten noteert / is gefaelleert / in dit boec yet
Der *consten* aert / *onvervaert* / laet *coenlic* blikē
Maer die *geen* besceet / daer af en weet / so cloec / *niet*
Dat hi doe / af oft toe / int lesen oft scriven
Latet soot staet / duncket u quaet / latet driven

Gheprint Tantwerpen op dye Camer-poort brugghe. Inden schilt van Artoys. Bi my
Jacob van Liesvelt. Int jaer ons heeren Mcccc xxviii den ix.dach in oost maent

